

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти**

**Підготовки майбутніх вчителів-логопедів до
застосування інформаційних технологій у
професійній діяльності**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Виконала:

студентка 2 курсу, 627 групи
Федірко Галина Іванівна

Керівник:

кандидат педагогічних наук,
доцент **Кузнєцова К. С.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № ____ від « » _____ 2024 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Олійник М.І.*

АНОТАЦІЯ

Федірко Г. І. Підготовки майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 016 Спеціальна освіта. Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2024. 94 с.

У кваліфікаційній роботі уточнено категоріально-поняттєвий апарат проблеми дослідження; *описано* вибірку, методи дослідження; *визначено* особливості застосування інформаційних технологій у професійній діяльності вчителя-логопеда; в структурі готовності майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій, відповідно до складових компетентності, *виокремлюємо* компоненти (мотиваційний; когнітивний; емоційно-вольовий), показники та рівні готовності студентів до застосування інформаційних технологій; *досліджено* стан готовності учителів-логопедів до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності; *розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено* механізми підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності.

Ключові слова: підготовка, готовність, інформаційні технології, компоненти готовності, показник, рівень.

ADSTRACT

Fedirko H. I. Preparation of Future Speech Therapists for the Use of Information Technologies in Professional Activities. – Manuscript. Bachelor's qualification thesis for obtaining the Master degree in the specialty of Special Education (016). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi, 2024. 94 p.

The qualification work clarifies the categorical and conceptual framework of the research problem; describes the sample and research methods; identifies the peculiarities of applying information technologies in the professional activities of a speech therapist. In the structure of future speech therapists' readiness to use information technologies, components (motivational, cognitive, emotional-volitional), indicators, and levels of students' readiness to apply information technologies are distinguished, corresponding to the competency-based approach. The work investigates the current state of speech therapists' readiness to apply information technologies in their professional activities and develops, substantiates, and experimentally verifies mechanisms for preparing future speech therapists to use information technologies in their professional practice.

Keywords: preparation, readiness, information technologies, readiness components, indicator, level.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Г. І. Федірко

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	9
1.1. Базові поняття професійної підготовки майбутніх логопедів у вимірі дефінітивного аналізу	9
1.2. Напрямки використання ІКТ в логопедичній діяльності.....	20
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	31
2.1. Стан готовності майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій у професійної діяльності.....	31
2.2. Експериментальна методика підготовки майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій у професійній діяльності	36
2.3. Дослідно-експериментальна перевірка ефективності впровадження методики підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності.....	52
Висновки до розділу 2.....	59
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю теоретичного узагальнення складності та різноманітності процесу професійної підготовки майбутніх логопедів в умовах соціально-економічних змін. Орієнтація на ринкові відносини посилила соціальні проблеми, що спричинило нетерпимість, соціальну роз'єднаність, труднощі адаптації та реабілітації осіб з особливими освітніми потребами. Особливо гостро ці проблеми стосуються дітей з порушеннями мовлення, які потребують корекційної допомоги. У зв'язку з цим висунуто нові вимоги до вчителів-логопедів, зокрема формування професійно значущих якостей та вдосконалення процесу їх підготовки.

Значення проблеми підтверджується увагою педагогічної громадськості до оновлення змісту, структури, технологій і завдань освіти, що знайшло відображення у державних документах, таких як Конституція України, Конвенція «Про права дитини», закони України про освіту, охорону дитинства, дошкільну освіту, а також нормативно-правові акти, спрямовані на розвиток інклюзивного навчання та вдосконалення логопедичної роботи. У цих документах враховано сучасні соціально-політичні зміни, стратегічні орієнтири та суспільні вимоги до спеціальної освіти.

Особливості численного контингенту дітей з мовленнєвими порушеннями висувають високі вимоги до кваліфікації педагогів і до науково-методичного забезпечення галузі. Це підкреслює необхідність дослідження та вдосконалення підходів до підготовки фахівців-логопедів для ефективної корекційної діяльності.

Стан дослідження проблеми. Сучасні дослідники відзначають, що система професійної освіти виступає простором для особистісного розвитку, що підтверджується роботами таких науковців, як Е. Зеєр, О. Комар, Н. Кузьміна, О. Кучай, Г. Лисьєв, М. Мартинюк, Дж. Равен, В. Сластьонін, Т. Сорокіна, Л. Сущенко, Н. Тализіна, Ю. Татур, Т. Шамова, С. Шандрук та інших.

Актуальність проблеми професійної підготовки фахівців, яка завжди привертала увагу науковців, зберігається і сьогодні. У цьому контексті дослідження спрямовані на аналіз змісту спеціальної, корекційної та інклюзивної освіти, а також на розробку шляхів вдосконалення педагогічної майстерності. Вагомий внесок у вивчення цих питань зробили такі вчені, як В. Коркунов, Н. Малофєєв, Д. Азбукін, Т. Дегтяренко, І. Демченко, В. Хитрюк та інші.

У сфері підготовки майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності простежується стійкий інтерес науковців до питань вдосконалення методик, аналізу умов та критеріїв педагогічної майстерності. Серед науковців, що досліджували ці аспекти, варто відзначити роботи В. Акименка, С. Архипової, Т. Бойко, Н. Пахомової, Л. Федорович та інших.

Також привертають увагу дослідження, присвячені проблемам розвитку мовлення, міжпредметним зв'язкам у цій сфері, формуванню усного та писемного мовлення, а також питанням підготовки логопедів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Серед авторів, які розробляли ці питання, є такі вчені, як Т. Бардишева, О. Боряк, В. Пасічник, О. Усанова, І. Шевченко та інші..

Отже, актуальність проблеми, спричинена потребою забезпечення ефективності процесу підготовки майбутніх логопедів в умовах діджиталізації освітнього середовища, недостатньою її розробленістю, зумовили вибір теми дослідження – ***«Підготовки майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності»***.

Мета дослідження – на основі теоретичного вивчення і узагальнення обґрунтувати та експериментально перевірити механізми підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності .

Досягнення мети дослідження передбачає розв'язання таких завдань:

1. З'ясувати ступінь розробленості проблеми дослідження в науковій літературі і практиці, уточнити її категоріально-поняттєвий апарат.

2. Визначити особливості застосування ІТ у професійній діяльності вчителя-логопеда.

3. Дослідити стан готовності учителів-логопедів до застосування ІТ у професійній діяльності.

4. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити механізми підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій.

Предмет дослідження – форми, методи професійної підготовки учителів-логопедів до використання інформаційних технологій.

У дослідженні застосовано комплекс методів:

Теоретичні методи: аналіз, синтез, порівняння, систематизація та узагальнення філософської, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури, що дозволило уточнити понятійно-категорійний апарат дослідження; вивчення нормативно-правових документів для визначення сучасного стану проблеми; аналіз освітніх програм і навчальних планів підготовки майбутніх майбутніх фахівців у закладах вищої освіти; моделювання, яке використовувалося при розробці моделі системи професійної підготовки майбутніх магістрів до інноваційної діяльності.

Емпіричні методи: спостережіння (безпосереднє та опосередковане спостереження), діагностичні (інтерв'ю, опитування, анкетування, тестування, застосування діагностичних методик, ранжування, аналіз результатів діяльності, експертна оцінка), які дали змогу узагальнити дані щодо рівня сформованості професійної готовності майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій; контент-аналіз.

Теоретичне значення результатів дослідження. Результати дослідження розширюють і поглиблюють наукові уявлення про професійну підготовку майбутніх учителів-логопедів у контексті застосування інформаційних технологій. На основі дефінітивного аналізу уточнено базові поняття професійної

підготовки, зокрема зміст понять «професійна підготовка», «інформаційно-комунікаційні технології», «готовність до застосування ІКТ у професійній діяльності».

Встановлено основні напрями використання ІКТ у логопедичній діяльності, що дозволяє створити структурно-логічну основу для їх інтеграції у професійну підготовку майбутніх логопедів. Дослідження виявляє специфіку застосування цифрових інструментів у діагностиці, корекційній роботі та інклюзивному навчанні дітей із порушеннями мовлення.

Запропоновано методику підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання ІКТ, що враховує сучасні вимоги до професійної діяльності та технологічні виклики. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх логопедів до впровадження ІКТ у корекційно-освітній процес.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх застосування в системі професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів у закладах вищої освіти. Розроблена методика підготовки до застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у професійній діяльності може бути інтегрована у навчальні програми для підвищення рівня готовності студентів до роботи в умовах сучасного освітнього середовища.

Запропоновані рекомендації щодо використання інформаційних технологій у логопедичній практиці сприяють вдосконаленню підходів до діагностики, корекційної роботи та інклюзивного навчання дітей із порушеннями мовлення. Практичні матеріали, отримані в результаті дослідження, можуть бути використані для створення навчально-методичних посібників, розробки інтерактивних занять та цифрових ресурсів для професійної підготовки логопедів.

Висновки дослідження корисні для впровадження інноваційних підходів у підвищення кваліфікації логопедів-практиків, адаптації освітніх програм до сучасних вимог та створення умов для ефективного застосування ІКТ у корекційно-освітньому процесі.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, висновків, списку використаних джерел (66 джерел) і 6 додатків. Загальний обсяг роботи – 94 сторінок, із них 64 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Базові поняття професійної підготовки майбутніх логопедів у вимірі дефінітивного аналізу

Особливості логопедичної освіти визначають нові виклики у підготовці майбутніх фахівців-логопедів у закладах вищої освіти, зокрема потребу в уточненні сутності категоріально-термінологічного апарату.

Останнім часом у наукових дослідженнях активно виділяються різні терміни, пов'язані з проблематикою підготовки майбутніх логопедів (Р. Агавелян, Д. Азбукін, Л. Аксьонова, Р. Аслаєва, Т. Баєва, Н. Басалюк, В. Гладуш, А. Гонєєв, Т. Дегтяренко, О. Дружиловська, Н. Заварова, Б. Зодбаєва, О. Колишкін, В. Коркунов, Л. Кузнецова, В. Липа, Н. Малофєєв, Л. Мітіна, В. Нечипоренко, В. Синьов, В. Сорокін, Е. Старобина, В. Тарасун, О. Таранченко, В. Течієва, А. Шевцов, С. Шевченко, М. Шеремет, Л. Ястребова).

Дослідники здійснили порівняльний аналіз ключових понять, таких як «професійна діяльність», «підготовка майбутніх фахівців (логопедів)», «професійна компетентність» і «готовність до професійної діяльності». Ці терміни обґрунтовуються у контексті підготовки логопедів до навчання і виховання дітей із порушеннями розвитку, відхиленнями у психофізичному розвитку, а також із мовленнєвими порушеннями.

Професійна діяльність є однією з ключових складових життєдіяльності людини, яка забезпечує її повну самореалізацію, актуалізацію внутрішнього потенціалу та формування індивідуального підходу до роботи. Вона слугує основою для професійного становлення, саморозвитку та досягнення вершин майстерності.

За концепцією Л. Стахової, внутрішня позиція особистості відіграє вирішальну роль у професійному становленні. Вона визначається як ключова внутрішня умова, що об'єднує зовнішні впливи та стає основною детермінантою суб'єктних характеристик діяльності. Розвиток цієї позиції обумовлює усвідомлення особистістю свого життєвого призначення, відповідальності за наслідки своєї діяльності та свободи у виборі способів її реалізації. Це сприяє трансформації професії на індивідуальний спосіб діяльності, який відображає особистісні риси.

Н. Петеліна виділяє кілька етапів професійного розвитку:

- адаптація («входження» в професійну діяльність) – первинне знайомство з професією, формування базових навичок;
- стабілізація – досягнення стійкого рівня когнітивного та особистісного розвитку;
- майстерність і творчість – досягнення високого рівня професіоналізму, внесення творчого внеску в професію.

Відсутність особистісної зрілості може призводити до деформації особистості логопеда. Серед можливих негативних рис: авторитарність, консерватизм, агресія, що знижує ефективність взаємодії з дітьми. Логопед із низькою професійною компетентністю втрачає довіру дитини, що негативно впливає на результати корекційної роботи. Тому формування особистісної зрілості та професійної компетентності є невід'ємною складовою підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Самовдосконалення є важливим механізмом особистісного зростання логопеда, що охоплює: (самопізнання: оволодіння психодіагностикою, аналіз власних сильних і слабких сторін, використання тренінгових методик); самокорекцію (формування значущих умінь, складання індивідуальних програм для покращення професійних якостей); самоаналіз та самореабілітацію (відновлення внутрішнього балансу, використання медитативних і релаксаційних технік).

Ефективність підготовки логопедів залежить від їх здатності до постійного саморозвитку, що забезпечує високий рівень професійної діяльності та створює сприятливе середовище для виховання й навчання дітей із мовленнєвими порушеннями.

Ще одним важливим компонентом професійної підготовки є індивідуальний стиль діяльності майбутнього логопеда. Він забезпечує досягнення максимального результату в роботі за мінімальних витрат часу та зусиль. Індивідуальний стиль виступає як унікальний спосіб організації діяльності, що враховує особистісні риси, професійні компетенції та особливості виконання завдань.

Цей стиль формується під впливом як природних здібностей, так і професійної підготовки, дозволяючи логопеду оптимізувати процес взаємодії з дітьми, створювати комфортне середовище для корекційної роботи та підвищувати ефективність навчально-виховного процесу.

Усвідомлення себе, своєї особистості та професійно значущих якостей є основою для ефективного планування професійної діяльності фахівця. Таке пізнання допомагає краще розуміти свої можливості, виявляти напрями для вдосконалення та більш раціонально організовувати робочий процес.

Водночас недостатнє знання власних якостей та невміння диференціювати емоційні стани створює значні перешкоди для професійного та особистісного розвитку. Це може проявлятися у складнощах із постановкою цілей, управлінням емоціями, а також у зниженні здатності до адаптації в складних ситуаціях. Тому розвиток здатності до самоаналізу та рефлексії є важливим етапом у професійній підготовці та становленні особистості.

Професія логопеда вимагає формування у фахівця відповідної Я-концепції, яка включає як особистісні, так і професійні якості. Ця концепція визначає самооцінку, професійні орієнтири та здатність ефективно взаємодіяти з дітьми, які мають мовленнєві порушення.

Аналіз професійної діяльності майбутнього логопеда свідчить, що гармонійність у його підготовці досягається за умови пропорційного розвитку

всіх складників професійної компетентності. Це охоплює: особистісний компонент (формування емпатії, стресостійкості, емоційної рівноваги); професійний компонент (розвиток спеціалізованих знань, навичок корекційної роботи та методичних умінь); рефлексивний компонент (здатність до самоаналізу, самокорекції та професійного самовдосконалення).

Таким чином, гармонійний розвиток цих складників є основою для становлення конкурентоспроможного, ефективного фахівця-логопеда.

Таким чином, професійна діяльність майбутнього логопеда розглядається як особливий вид педагогічної діяльності, що стає можливим завдяки проходженню низки ключових етапів: професійного становлення, розвитку, досягнення особистісної зрілості, формування розвинених здібностей, індивідуального стилю роботи, високого рівня професійної самосвідомості та здатності до постійного самовдосконалення.

Складність цієї діяльності полягає в її багатогранності, зокрема в наданні комплексної психолого-педагогічної та корекційної допомоги дітям із порушеннями мовлення. Це вимагає не лише глибоких професійних знань, але й умінь адаптуватися до індивідуальних потреб кожної дитини, створювати ефективні методики роботи та підтримувати емоційно довірливу атмосферу.

Аналіз поняття «професійна діяльність» вказує на необхідність уточнення та розкриття сутності поняття «підготовка майбутнього логопеда».

Як зазначає Л. Федорович, підготовка сучасного фахівця-логопеда у системі вищої освіти визначається низкою ключових чинників. Це, зокрема, процеси, що відбуваються у соціальному й культурному середовищі, постійне зростання вимог до якості професійної підготовки, а також рівень розробленості й впровадження ефективних технологій для формування висококваліфікованих спеціалістів [18, с. 287].

Ці фактори обумовлюють необхідність удосконалення освітніх програм, їхньої відповідності сучасним реаліям, а також формування у студентів здатності до адаптації у змінних умовах професійного середовища.

Для систематизації різних підходів до визначення сутності професійної підготовки майбутнього логопеда, які аналізувалися в психолого-педагогічній літературі (Г. Корінна, О. Кузенко, А. Сергєєва, Н. Сінопальнікова, М. Федорович та ін.), зручним способом представлення результаті в Додатку А.

Узагальнення різних підходів до визначення професійної підготовки студентів (майбутніх логопедів) дозволяє сформулювати наступне визначення:

«Професійна підготовка майбутніх логопедів» – це процес систематичного та цілеспрямованого оволодіння студентами логопедичними знаннями, практичними навичками корекції мовлення, а також формування професійних компетентностей, що відповідають вимогам державного освітнього стандарту.

Цей процес спрямований на оптимізацію діяльності суб'єктів освітнього процесу, забезпечення особистісного й професійного розвитку студентів і досягнення гарантованих результатів у професійній діяльності.

Система професійної підготовки у закладах вищої освіти України є багаторівневою та спрямованою на формування професійної компетентності й готовності до професійної діяльності. Ці складові є кінцевим результатом навчання, що зумовлює необхідність детального аналізу співвідношення понять «професійна підготовка», «професійна компетентність» та «готовність до професійної діяльності».

Зокрема, під професійною підготовкою розуміємо процес організованого навчання, спрямованого на оволодіння знаннями, уміннями, навичками та ціннісними установками, необхідними для виконання професійних завдань. Вона створює основу для формування професійної компетентності.

Професійна компетентність визначається як інтегративна якість особистості, яка формується в процесі діяльності та проявляється в органічній єдності знань, умінь і ціннісного ставлення до професійної діяльності. Компетентність стає ключовим чинником для досягнення високих результатів у професійній сфері. Як зазначають дослідники (Н. Безсмертна, Г. Ващенко, Б. Гершунський, Е. Жукатинська, С. Мякишев та ін.), вона є важливою дидактичною категорією, що характеризує якість підготовки фахівця.

І насамкінець готовність до професійної діяльності розуміємо як результат професійної підготовки, що включає сформованість професійної компетентності, емоційну, мотиваційну та когнітивну готовність до практичного виконання професійних завдань. Вона визначає здатність фахівця адаптуватися до умов реальної роботи, забезпечуючи якісне виконання професійних функцій.

Компетентність розглядається не лише як сукупність знань і навичок, але й як складова, що пов'язана з цінностями особистості. Лише за умови ціннісного ставлення до професійної діяльності та особистісної зацікавленості можна досягти високого рівня професіоналізму та якісного виконання професійних обов'язків.

Таким чином, професійна підготовка є основою, що забезпечує формування професійної компетентності, яка, у свою чергу, виступає ключовим компонентом готовності до професійної діяльності. Усі ці поняття взаємопов'язані, і їхній розвиток є запорукою підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Для систематизації трактувань поняття «професійна компетентність» у психолого-педагогічних дослідженнях, яка охоплює основні підходи науковців (див.Дод. Б).

У педагогічній науці поняття «професійна компетентність» трактується неоднозначно, оскільки його розуміння залежить від цілей і завдань дослідників. Існують різні підходи до її аналізу. Процесуальний підхід акцентує увагу на якості підготовки педагога, його діяльності під час навчального процесу та оцінювальній роботі, спрямованій на результати учнів. Особистісний підхід зосереджується на знаннях, уміннях і професійно значущих особистісних якостях, які впливають на ефективність діяльності. Комплексний підхід охоплює професійні вміння, результати діяльності й їхній вплив на учнів і освітній процес загалом. Результативний підхід спрямований на аналіз досягнень учнів, засвоєння навчальних програм і розвиток творчої діяльності. Ситуаційний підхід передбачає оцінювання компетентності з позицій розуміння ситуацій, їхнього осмислення у культурному контексті та оцінки з погляду цінностей. Системний

підхід розглядає компетентність як частину професійно-педагогічної мобільності, де важливими аспектами є організованість, адаптивність і готовність до творчої роботи.

Ці підходи акцентують різні аспекти професійної компетентності, від особистісних якостей до результативності та адаптивності, демонструючи багатовимірність цього поняття в педагогічній науці.

Аналізуючи зазначені підходи, можна зробити висновок, що професійна компетентність фахівця є багатовимірним і складним утворенням, яке формується на основі: теоретичних знань, практичних умінь, особистісних якостей, соціального досвіду

Це інтегративна здатність вирішувати різноманітні професійні завдання в межах конкретної діяльності.

Науковці, такі як Т. Бойко, Е. Маринич, О. Мартинчук, Л. Стахова та інші (Див. Дод В), зробили суттєвий внесок у трактування цього поняття. Їхні підходи можна подати у вигляді таблиці, яка б систематизувала основні ідеї та акценти.

Аналіз цих визначень вказує на існування двох основних поглядів на компетентність майбутнього логопеда:

- професійна компетентність майбутнього логопеда характеризується двома ключовими аспектами готовності;
- теоретична готовність передбачає відповідність між ідеальною моделлю знань і реальним рівнем їх опанування. Вона охоплює розуміння основ логопедії, володіння методичними підходами до корекційної діяльності, а також здатність до аналізу і вирішення педагогічних завдань;
- процесуальна готовність визначається як сукупність навичок, що забезпечують ефективність організації навчального процесу. Сюди входять уміння оцінювати мовленнєвий стан учнів і прогнозувати результати корекційної роботи, планувати та координувати навчальний процес, а також аналізувати досягнення й визначати проблеми в мовленнєвому розвитку.

Ці два аспекти разом забезпечують повноцінну професійну компетентність, яка є основою для якісного виконання логопедичних функцій у різних умовах освітньої практики.

Отже, професійна компетентність майбутнього логопеда розглядається як реальна здатність інтегрувати знання в освітній контекст та ефективно застосовувати їх для вирішення практичних завдань. Вона виявляється у здатності логопеда:

- встановлювати зв'язок між теоретичними знаннями і конкретною освітньою ситуацією,
- знаходити оптимальні рішення для вирішення соціальних, особистісних і педагогічних проблем дітей із мовленнєвими порушеннями,
- адаптуватися до змінних умов освітнього середовища, враховуючи індивідуальні особливості дітей.

Ця компетентність охоплює не лише професійні знання та уміння, але й здатність до творчого підходу, рефлексії, емпатії та відповідальності, що є ключовими для успішної логопедичної діяльності.

На основі аналізу наукових досліджень можна стверджувати, що “готовність до професійної діяльності” є фундаментом професійної компетентності майбутнього логопеда. Вона виступає як один із ключових результатів професійної підготовки та включає здатність фахівця самостійно, відповідально й ефективно виконувати свої трудові функції.

Е. Борисовою виокремлює два підходи до вивчення готовності до професійної діяльності : особистісний підхід, де розглядає готовність як багаторівневу структуру особистісних якостей, властивостей і станів, що забезпечують успішність у професійній діяльності. Тут робиться акцент на формуванні емоційно-ціннісного ставлення, мотивації та особистісних характеристик; функціональний підхід, розглядає готовність як функціональний стан, що забезпечує виконання діяльності на високому рівні. Він орієнтований на психологічну підготовленість, адаптивність та здатність до виконання завдань у різних умовах.

Дослідження термінологічного апарату, здійснене науковцями (Е. Жукатинська, О. Кузенко, Н. Сінопальнікова, В. Сластьонін, Р. Султанова та ін.), дозволило сформулювати різні трактування поняття «готовність до професійної діяльності» (Див. Дод. Г).

Таким чином, готовність до професійної діяльності логопеда є механізмом, який забезпечує орієнтацію фахівця на майбутні професійні дії. Це поняття включає як особистісні характеристики, так і функціональні компоненти, які взаємопов'язані та створюють основу для професійної компетентності.

Отже, у психолого-педагогічній літературі поняття «готовність до діяльності» має неоднозначне трактування та охоплює різні аспекти, серед яких: образ певних дій, що необхідно виконати у професійній діяльності; активний стан особистості, який стимулюється вимогами професійної діяльності; сукупність професійно обумовлених вимог до фахівця, що визначають його здатність ефективно виконувати завдання в межах своєї професії.

Це багатогранне поняття відображає як внутрішню готовність особистості, так і відповідність вимогам професійної сфери.

Готовність майбутнього логопеда до професійної діяльності є важливим результатом професійної підготовки під час навчання у вищому навчальному закладі, а також умовою успішної реалізації його майбутньої діяльності.

Як зазначають Б. Зодбаєва та С. Шаховська, готовність майбутнього логопеда включає два основні компоненти:

Теоретична готовність майбутнього логопеда формується в процесі навчання у закладі вищої освіти та охоплює кілька важливих аспектів. Вона базується на усвідомленні цілей спеціальної освіти, її значущості для суспільства та особистісного розвитку дітей із мовленнєвими порушеннями. Також включає розуміння соціальної цінності професії логопеда, яка полягає не лише в допомозі дітям, але й у сприянні їхньому загальному розвитку та соціалізації.

Особливе значення надається почуттю відповідальності перед суспільством за результати корекційно-педагогічної роботи, а також

формуванню професійно значущих якостей, таких як емпатія, толерантність та відповідальність. Крім того, теоретична готовність передбачає оволодіння спеціальними психологічними знаннями, що сприяють не тільки успішному виконанню професійних обов'язків, але й самореалізації логопеда як особистості.

Практична готовність майбутнього логопеда є невід'ємною складовою його професійної компетентності, тісно пов'язаної з теоретичною підготовкою. Вона набуває якісних змін під час здобуття досвіду роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення. Формування цієї готовності передбачає розвиток внутрішньої мотивації допомагати дітям, опанування теорії та методик корекційної роботи, а також здатність використовувати сучасні технології. Досвід взаємодії з дітьми дозволяє адаптувати отримані знання до реальних умов, сприяючи розвитку професійної впевненості та гнучкості.

Психологічна готовність є ще однією ключовою складовою, яка забезпечує ефективність діяльності логопеда. Вона включає здатність приймати дитину з мовленнєвими порушеннями як унікальну особистість, готовність надавати підтримку з урахуванням її потреб, а також мобілізацію внутрішніх ресурсів для вирішення професійних завдань. Такий стан дозволяє спеціалісту ефективно застосовувати свої знання й досвід, зберігати емоційну стабільність у стресових умовах і адаптувати діяльність до непередбачуваних ситуацій.

Загалом, гармонійний розвиток теоретичної, практичної та психологічної готовності забезпечує формування високого рівня професійної компетентності логопеда, необхідного для успішної корекційної роботи та підтримки дітей із мовленнєвими порушеннями.

Таким чином, сутність і зміст ключових понять дослідження розглянуто з урахуванням основних категорій, таких як «професійна діяльність», «готовність фахівців до професійної діяльності», «професійна підготовка» та «інформаційно-освітнє середовище». Професійна підготовка майбутніх логопедів в інформаційно-освітньому середовищі визначається як системний процес, спрямований на засвоєння теоретичних знань, розвиток практичних умінь, особистісних якостей і соціального досвіду, необхідних для виконання завдань

корекційно-педагогічної діяльності, орієнтованої на дітей із мовленнєвими порушеннями.

Готовність логопедів до професійної діяльності кваліфікується як інтегративна якість, що забезпечує здатність виконувати діагностичні, корекційні, навчальні, соціальні та інші функції, спрямовані на підтримку мовленнєвого розвитку дітей. Професійна діяльність логопеда характеризується багаторівневістю, поліфункціональністю та багатогранністю, що вимагає від фахівця компетентності в різних аспектах його роботи.

Виділямо професійно значущі й особистісні якості, які є необхідними для ефективного виконання функцій логопеда. Серед них емпатія, креативність, комунікативні та організаторські здібності, рефлексія, інформаційна культура, а також витривалість і здатність до самоконтролю в стресових ситуаціях. Особливістю діяльності логопеда є необхідність співпереживання дитині з мовленнєвими порушеннями, а також готовність надавати допомогу в її розвитку та соціалізації.

Відмінність логопедичної спеціальності від інших педагогічних професій полягає у вимозі до фахівця працювати з різними віковими категоріями та широким спектром мовленнєвих порушень. Це визначає його здатність до адаптації, творчого підходу й високого рівня професійної мобільності.

1.2. Напрямки використання ІКТ в логопедичній діяльності

Процеси інформатизації освітнього середовища в Україні мають тривалу історію та значний вплив на розвиток освіти, особливо в умовах сучасних викликів, таких як пандемія та воєнний стан. Ось ключові аспекти та етапи розвитку цього процесу:

Нормативно-правова база інформатизації освіти: Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007-2015 роки» визначив стратегічною метою створення системи освіти, орієнтованої на використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для формування всебічно розвиненої особистості. Програма також передбачала забезпечення дистанційної освіти на всіх рівнях навчання, що стало особливо актуальним за останні роки.

Реалізація програм інформатизації: Концепція Державної цільової програми «Сто відсотків» (до 2015 року) спрямовувалася на впровадження ІКТ у навчально-виховний процес загальноосвітніх закладів. Особливий акцент робився на створенні умов для освіти та соціальної адаптації дітей із обмеженими можливостями та тих, хто перебуває на довготривалому лікуванні.

Національна стратегія розвитку освіти (до 2021 року) передбачала розробку системи дистанційного навчання, включаючи програми для осіб із особливими освітніми потребами. Виникла необхідність активної співпраці освітян із батьками та іншими дорослими, які відповідають за дитину.

Актуалізація інформатизації з 2021 року: Закон України «Про Національну програму інформатизації» (з 1 січня 2021 року) спрямований на інтеграцію української освіти у світовий інформаційний простір. Це забезпечує сучасну відповідність світовим інформаційним тенденціям.

Інформатизація освітнього простору в Україні є тривалим і динамічним процесом, що відповідає викликам сучасності. Вона спрямована на:

- Інтеграцію ІКТ у навчальні заклади всіх рівнів.

- Забезпечення доступності освітніх послуг для дітей із різними потребами.
- Створення умов для дистанційного навчання, що є важливим у кризових ситуаціях.

Цей процес має велике значення для розвитку освіти, сприяючи її інклюзивності, гнучкості та інтеграції в глобальний інформаційний простір.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) сьогодні стало важливим аспектом корекційно-освітнього процесу. Сучасні інформаційні технології спрощують роботу логопеда, дозволяючи вести звіти та розклади занять в електронному вигляді, зменшуючи потребу в паперовій документації, а також створювати наочно-дидактичні матеріали для занять. Це не тільки підвищує мотивацію дитини до занять із логопедом, але й стимулює мовленнєву та пізнавальну активність, а також покращує самооцінку дитини [10, с. 45].

Виділяють такі основні принципи, що лежать в основі створення інтерактивних корекційних ігор із застосуванням ІКТ для дітей із мовленнєвими порушеннями [37, с. 45]:

- системний і діяльнісний підхід до корекції мовленнєвого розвитку;
- навчання відбувається у формі гри, що мотивує дітей до участі;
- інтерактивне вирішення завдань, які потрібно розв'язати в процесі корекції;
- полісенсорний підхід, де слухове сприйняття інформації поєднується з візуальним контролем, що дозволяє залучити збережені аналізатори й активізувати компенсаторні механізми;
- диференційований підхід до навчання, з можливістю вибору завдань та ігор за складністю або обсягом.

Робота з усіма ІКТ здійснюється з урахуванням візуального контролю за результатами діяльності дитини. Візуалізація результатів відображається на екрані монітора у вигляді анімаційних образів і символів. У деяких вправах, які можуть викликати труднощі, передбачена додаткова слухова підтримка під час виконання завдання. Це дозволяє більш ефективно і в коротші терміни виправляти мовленнєві порушення у дітей різного віку [34, с. 45].

На сьогодні українські та зарубіжні автори розробили спеціалізовані комп'ютерні програми для дітей із різними мовленнєвими порушеннями.

Комп'ютерна програма «Домашній Логопед-intellect» — це інноваційна розробка, яка стимулює природну мозкову активність через звуки високої частоти, що є новим методом для корекції мовленнєвих та інтелектуальних порушень. Її створила українка Влада Тарасенко, засновниця та керівниця центрів дефектології в кількох містах України. Вона вирішила впровадити цей підхід на основі успішних результатів програми «Електронне вухо», яка допомагає дітям із затримкою психічного розвитку. Нова програма призначена для дітей з нормальним розвитком і тих, хто має мовленнєві та інтелектуальні труднощі.

Авторка розробила кілька програм для дітей з нормальним розвитком та особливими психофізичними потребами, серед яких особливо важливою для логопедичної роботи є програма «Домашній Логопед-Intellect». У сучасних умовах дитячий розвиток здебільшого підпадає під вплив зорової стимуляції (мультфільми, ігри на планшетах тощо), що призводить до затримки мовленнєвого розвитку у багатьох дітей, особливо хлопчиків. Через це часто виникає ситуативне нерозуміння зверненого мовлення, оскільки пригальмовується розвиток мовленнєво-слухової сфери. Для її активації створено програму високочастотної терапії «Домашній Логопед-Intellect», яка допомагає стимулювати і коригувати всі складові мовленнєвої системи, зокрема, акцент робиться на розвиток фонематичних процесів[42].

Ефективність цієї програми підтверджується наступними результатами: — збільшенням словникового запасу та використанням нових слів; — покращенням чіткості вимови; — поліпшенням розуміння зверненого мовлення; — активізацією уваги до спілкування; — розвитком дрібної та загальної моторики; — покращенням слухової пам'яті, що дозволяє дитині переказувати почуті історії.

Інтернет-додаток «Балакунчик» — це програма для альтернативної комунікації, яка виступає штучною заміною мовлення для людей з порушеннями мови. Вона містить серії тематичних карток із зображеннями, що відображають

різні повсякденні дії та предмети. Вибираючи потрібні піктограми, людина з мовленнєвими труднощами може складати речення. Користувач натискає на піктограми по черзі, і таким чином стає зрозуміло, що саме він хоче сказати.

Перша версія програми містить 1000 слів і пропонує вибір між кольоровими та чорно-білими піктограмами, причому чорно-білі піктограми краще підходять для людей з аутичними розладами. Також було враховано граматичні особливості, щоб речення звучали природніше.

«Балакунчик» був створений у 2015 році українським дослідником Артемом Тулюком для його сина, який має аутизм. Проте функціонально програму можна використовувати для людей з алалією, афазією, дизартрією та іншими мовленнєвими порушеннями вторинного походження.

Програма «Видиме мовлення – 3» («Speech Viewer – 3»), розроблена компанією IBM, призначена для корекції порушень вимови звуків, голосоутворення, слуху та сенсомоторних функцій мовлення. Вона включає 13 модулів, які дозволяють ефективно працювати як з дітьми, так і з дорослими пацієнтами.

Комп'ютерний навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого» (українська розробка, 2006 р.) призначений для використання на уроках української мови для покращення мовленнєвих навичок у дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Комплекс охоплює навчальні матеріали з 38 фонем української мови, кожна з яких представлена окремим розділом з вправами, що поділені на 4 етапи. Ці етапи спрямовані на розвиток мовлення першокласників. Така структура дозволяє вчителям ефективно працювати на добукварному, букварному та післябукварному етапах навчання у спеціальних школах для дітей з мовленнєвими порушеннями. Комплекс включає систему розвивальних та корекційних вправ, які можна використовувати на різних етапах навчання: засвоєння, застосування, перевірка знань, закріплення, систематизація та узагальнення.

Сучасна комп'ютерно-технічна система «Палатометер» (Palatometer), яка поки що мало поширена в країнах пострадянського простору, є інноваційним

продуктом для діагностики та корекції мовленнєвих порушень різного походження у людей різного віку. Система була розроблена американським дослідником Самуїлом Флетчером у 2005 році.

Інформаційно-комунікаційні технології доцільно застосовувати під час вивчення будь-якої теми та на будь-якому етапі логопедичної роботи. Їх можна використовувати під час пояснення нового матеріалу, закріплення знань, повторення, узагальнення, а також у процесі обстеження для формування та розвитку фонетико-фонематичних процесів, корекції лексико-граматичних категорій і вдосконалення зв'язного мовлення у дітей з мовленнєвими порушеннями [36, с. 5].

Для вирішення ключових питань логопедичного супроводу використовуються мультимедійні презентації, відео- та аудіоматеріали, а також спеціалізовані логопедичні програми. Наприклад, мультимедійні презентації ефективні при поясненні нового матеріалу, закріпленні знань, повторенні та узагальненні певної інформації. Відео- та аудіозаписи (логопедичні розспівування і чистомовки) застосовуються для наочної демонстрації зв'язного мовлення, а також для формування та розвитку фонетико-фонематичних процесів і лексико-граматичних навичок.

Нижче наведено короткий опис призначення спеціального програмного забезпечення, яке ефективно застосовується в процесі логокорекції.

Електронний посібник «Розвиток мовлення. Вчимося правильно говорити» сприяє формуванню в дитини навичок правильної вимови, допомагає навчити її говорити складно і грамотно, читати, збільшувати словниковий запас, а також розвивати слухову і зорову пам'ять. Програмно-апаратний комплекс «Дельфа»-142 розроблений для мовленнєвої реабілітації та корекції звуковимови у дітей і дорослих. Комплекс «Видиме мовлення – III» призначений для роботи з дітьми та дорослими, які мають проблеми з вимовою звуків, формуванням голосу та сенсомоторними функціями мовлення.

Комп'ютерна гра «Логозаврія» або «Уроки Мудрої Сови» є програмно-методичним комплексом для підготовки мовлення дітей до навчання в

початковій школі. Ігрові завдання спрямовані на обстеження, пояснення нового матеріалу, його закріплення, повторення та узагальнення. Комплекс комп'ютерних програм «Грамотей» включає завдання, спрямовані на звукоскладовий аналіз слів, роботу зі словами, прийменниками, реченнями та текстами, що допомагає у навчанні читання і письма, закріпленні матеріалу та його узагальненні [56, с. 41].

Комп'ютерна логопедична програма «Ігри для Тигри» розроблена для корекції загального недорозвитку мовлення (ЗНМ) у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Технологія «Ігри для Тигри» базується на методиках навчання дітей з порушеннями розвитку, розроблених Г. Каше, Л. Лопатіною, Н. Серебряковою, Р. Лалаєвою, Н. Жуковою, О. Мастюковою та Т. Філічевою. Ця програма являє собою цілісний програмно-методичний комплекс, що включає комп'ютерну програму «Ігри для Тигри» та навчально-методичний посібник із детальними рекомендаціями щодо її покрокового застосування в корекційно-освітньому процесі. Логопедична програма «Ігри для Тигри» спрямована на розвиток правильної вимови звуків, фонематичного слуху, граматичної структури мовлення та дрібної моторики рук.

Інформаційно-комунікаційні технології значно підвищують мотивацію до корекційних занять завдяки створенню корекційно-розвиваючого комп'ютерного середовища, покращують засвоєння матеріалу та підвищують ефективність навчання. Використання сучасних комп'ютерних технологій під час занять позитивно впливає на розвиток пізнавальної мотивації, довільної уваги і пам'яті, самостійності, зосередженості, наполегливості, емпатії, координації рухів пальців рук, творчої уяви та збільшення словникового запасу дітей [58, с. 220].

Застосування хмарних технологій у спеціальній освіті є перспективним напрямом впровадження ІКТ. Хмарні технології забезпечують доступ до засобів обробки та зберігання даних із будь-якого пристрою у будь-який час.

Основна перевага використання хмарних сервісів і платформ: віддалений доступ (можливість працювати з даними з будь-якого гаджета), зручність і мобільність (спрощення процесу взаємодії між педагогами, батьками та іншими

учасниками освітнього процесу). Проблеми впровадження хмарних технологій у системі освіти досліджували такі науковці, як В. Биков, Л. Карташова, С. Литвинова. Вони висвітлюють перспективні шляхи вирішення технічних, організаційних і методичних викликів.

Українські дослідники також активно працюють над інтеграцією ІКТ в освіту.

Зокрема, Т. Марковська підкреслює важливість веб-сайтів у взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Л. Шишолік зазначає, що залучення батьків до освітнього процесу через ІКТ підвищує їхню педагогічну компетентність [33, с. 73].

Вважаємо, що інтеграція хмарних технологій та ІКТ у спеціальну й дошкільну освіту має значний потенціал. Їх використання сприяє:

- підвищенню ефективності організації освітнього процесу;
- створенню умов для активної співпраці батьків і педагогів;
- підвищенню якості освіти завдяки доступу до сучасних технологій і методик.

Це відповідає сучасним викликам і сприяє розвитку освіти на різних рівнях.

Певні резерви щодо можливостей ІКТ вбачаємо у створенні віртуального просвітницького простору в логопедичній практиці.

Віртуальний просвітницький простір у логопедичній практиці є сучасним інструментом, який значно розширює можливості професійної діяльності логопеда. Він забезпечує ефективну взаємодію між усіма учасниками корекційного процесу: дітьми, батьками, педагогами та іншими фахівцями.

Віртуальний простір відкриває широкі можливості для логопедів у їхній професійній діяльності. Завдяки йому фахівці можуть активно поширювати інформацію про мовленнєві порушення, включаючи аспекти діагностики, профілактики та корекції. Це сприяє підвищенню рівня обізнаності суспільства щодо цих питань[6, с. 9].

Також віртуальне середовище дозволяє забезпечити доступ до різноманітних освітніх і корекційних ресурсів, таких як відеоуроки, інструкції та

презентації, які можуть бути використані для занять удома. Це створює умови для більш індивідуалізованого підходу до корекційної роботи.

Окрім того, завдяки онлайн-ресурсам логопеди мають змогу інформувати батьків про ефективні методи підтримки дітей із мовленнєвими порушеннями, сприяючи більшій залученості родин у процес корекції та розвитку мовлення дитини.

У сучасних умовах (пандемія, воєнний стан) віртуальний простір є інструментом для:

- проведення дистанційних занять із дітьми, які не можуть відвідувати логопедичні кабінети;
- консультування батьків, педагогів і спеціалістів через відеозв'язок, чати, форуми тощо;
- використання інтерактивних ігор, онлайн-ресурсів для розвитку мовлення, що підвищує мотивацію дітей до навчання.

Віртуальний простір надає логопедам унікальні можливості для професійного розвитку та вдосконалення. Він створює умови для підвищення кваліфікації за допомогою вебінарів, онлайн-курсів і участі в конференціях, які дозволяють здобувати нові знання та навички без прив'язки до місця[37, с. 15].

Завдяки цифровим технологіям стає доступним обмін досвідом із колегами з різних регіонів і країн, що сприяє розширенню професійного світогляду та впровадженню передових практик у роботу.

Окрім цього, віртуальний простір забезпечує зручний доступ до сучасних наукових досліджень, інноваційних методик і технологій у сфері логопедії, що дозволяє залишатися в курсі останніх досягнень науки та підвищувати якість професійної діяльності.

Віртуальний простір сприяє інтеграції всіх учасників корекційного процесу:

Створення онлайн-платформ для обміну інформацією та координації дій між логопедами, педагогами та батьками.

Збереження хмарних записів занять, результатів діагностики, звітів про прогрес дитини, доступних для перегляду учасникам процесу.

Віртуальний просвітницький простір у логопедичній практиці є важливим інструментом для підвищення якості та доступності корекційної роботи. Він сприяє активному залученню батьків, забезпечує сучасний підхід до навчання й адаптації дітей із мовленнєвими порушеннями, підтримує професійний розвиток логопеда та розвиває співпрацю між усіма учасниками корекційного процесу. У сучасних умовах його створення стає не лише перспективою, а й необхідністю.

Інформаційно-мережеві технології відкривають нові можливості для організації освітнього процесу, взаємодії з батьками та розвитку сучасного освітнього середовища.

Зокрема за допомогою ІКТ можна проводити тематичні збори, семінари та консультації з використання платформ Google Meet, Zoom та інших для організації онлайн-трансляцій, доступних для учасників взаємодії, які не можуть бути присутніми фізично, а також запис та поширення відеоматеріалів таких заходів для перегляду у зручний час[24, с. 5].

Окрім означеного використання месенджерів та чатів, дозволить забезпечити терміновий зв'язок для оперативного інформування батьків про важливі події, створити платформи для обміну досвідом між батьками, вирішення нагальних питань і згуртування для спільних проєктів та забезпечити двосторонній зворотній зв'язок між батьками та педагогами.

Отже переконані, що ІКТ є невіддільною частиною сучасної системи освіти, які дозволяють: забезпечувати доступність освіти для всіх учасників процесу, створювати умови для активної взаємодії між батьками, педагогами та учнями та розвивати інформаційну культуру здобувачів освіти та їх здатність до критичного мислення.

Висновки до розділу 1

На основі аналізу різних підходів до визначення понять «професійна діяльність», «готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності», «професійна підготовка» та «інформаційно-освітнє середовище» професійну підготовку майбутніх логопедів у закладах вищої освіти визначено як цілісну систему. Ця система спрямована на формування у здобувачів вищої освіти необхідних теоретичних знань, практичних умінь, особистісних якостей і соціального досвіду, що забезпечують здатність ефективно вирішувати професійні завдання, такі як діагностичні, методичні, психологічні, корекційні та соціальні. У цьому процесі значну роль відіграє використання апаратних, програмних, технічних засобів, інформаційних ресурсів, а також організаційного й методичного забезпечення.

Готовність майбутніх логопедів до професійної діяльності з дітьми, які мають мовленнєві порушення, трактується як інтегративна якість особистості. Вона передбачає виконання професійних функцій, орієнтованих на вивчення індивідуально-особистісних і поведінкових особливостей дітей, аналіз їхніх соціально значущих проблем і формування досвіду роботи з цією категорією дітей.

Аналіз процесів інформатизації освітнього середовища в Україні свідчить про значний їхній вплив на розвиток освіти, особливо в умовах сучасних викликів, таких як пандемія та воєнний стан. Інформатизація освіти має тривалу історію розвитку, яка охоплює створення нормативно-правової бази, реалізацію державних програм, а також поступове впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальний процес. Це сприяє інтеграції української освіти у світовий інформаційний простір.

Застосування ІКТ у корекційно-освітньому процесі, зокрема в логопедичній практиці, довело свою ефективність у стимулюванні мовленнєвого розвитку дітей, підвищенні мотивації до навчання та формуванні інклюзивного середовища. Використання сучасних програмних засобів, таких як «Домашній

Логопед-Intellect», «Балакунчик» та інші, сприяє розвитку фонематичних процесів, дрібної моторики, слухової пам'яті та лексико-граматичних навичок у дітей із мовленнєвими порушеннями.

Інформаційно-мережеві технології стали важливим інструментом для забезпечення доступності освітніх послуг, створення індивідуалізованого підходу та інтеграції учасників освітнього процесу. Віртуальний просвітницький простір, який активно використовується у логопедичній практиці, забезпечує доступ до освітніх матеріалів, сприяє ефективній взаємодії між батьками, педагогами та дітьми, а також підтримує професійний розвиток фахівців.

ІКТ відіграють ключову роль у створенні інклюзивного освітнього середовища, спрямованого на активну взаємодію всіх учасників процесу. Вони дозволяють забезпечити якість та доступність освіти, створюючи умови для навчання дітей із різними потребами, особливо в умовах кризових ситуацій. Це підтверджує важливість інтеграції ІКТ у систему освіти як невіддільної складової сучасного освітнього середовища.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Стан готовності майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності

Важливою складовою дослідження стану підготовки майбутніх вихователів до застосування інноваційних технологій є визначення критеріїв показників та рівнів готовності до здійснення відповідної діяльності, оскільки без їх розробки неможливо зробити висновок про ступінь ефективності означеного процесу, тобто неможливо виконати всі інші завдання дослідно-експериментальної роботи.

Враховуючи результати наукових розвідок в річищі наукового пошуку в структурі готовності майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій, відповідно до складових компетентності, виокремлюємо такі компоненти: мотиваційний; когнітивний; емоційно-вольовий.

Поява мотиваційного компоненту обумовлена тим, що мотивація, яка спонукає людину до активності, є одним із найважливіших факторів, які гарантують успіх у діяльності. Кілька показників (рис. 2.1) показують, наскільки важлива підготовка майбутніх вчителів-логопедів до професійної діяльності [36].

Рис. 2.1. Мотиваційна готовність вчителя-логопеда до професійної діяльності

Когнітивний компонент спрямований на оволодіння знаннями та вміннями, необхідними для організації освітнього процесу. Він охоплює розуміння принципів і методів навчання, зокрема інформаційних технологій. Знання є базою для усвідомлення важливості нових підходів до освіти та їхньої ефективності.

Емоційно-вольовий компонент у професійній діяльності вчителя-логопеда є одним із ключових елементів, що впливає на ефективність корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення мовлення. Цей компонент охоплює здатність педагога до регуляції емоцій, створення сприятливої емоційної атмосфери та володіння вольовими якостями, необхідними для досягнення професійних цілей.

Отже, для оцінювання готовності студентів до застосування інформаційних технологій (ІТ) у роботі з дітьми з порушеннями мовлення виділили такі компоненти (мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий) та визначити відповідні критерії для кожного з них.

I компонент - мотиваційний (професійна зацікавленість, ціннісна орієнтація, прагнення до професійного вдосконалення.

II компонент - когнітивний (теоретична підготовка, методична обізнаність, інформаційна грамотність:

III компонент - емоційно-вольовий (емоційна стійкість, вольова наполегливість, гнучкість та адаптивність).

До кожного критерію розроблені показники.

Зокрема, мотиваційний компонент містить такі показники:

- сформоване позитивне ставлення до впровадження ІТ у корекційну практику;
- висока мотивація до освоєння нових технологій у логопедичній діяльності;
- активна участь у курсах, тренінгах або семінарах з питань використання ІТ у роботі з дітьми.

Когнітивний компонент містить такі показники:

- сукупність знань і умінь про інноваційну діяльність вчителя-логопеда, що для нього означають готовність до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності
- сукупністю методичних (технологічних) знань і умінь, про особливості організації логопедичної допомоги, зокрема за допомогою інформаційних технологій
- знання основних програм і додатків для логопедичної роботи;
- розуміння специфіки використання мультимедійних засобів у заняттях з дітьми.

Емоційно-вольовий компонент містить такі показники:

- впевненість у роботі з технікою та програмним забезпеченням.
- стійкість до стресу у випадках виникнення труднощів (збоїв техніки, відсутності доступу до ресурсів тощо).
- демонстрація наполегливості у пошуку рішень для технічних чи методичних викликів.

Розробка структури готовності майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій неможлива без обґрунтування рівнів даного процесу.

Не применшуючи роль і значимість підходів різних авторів, враховуючи особливості діяльності вчителя-логопеда пропонуємо такі рівні готовності майбутніх вихователів до інноваційної професійної діяльності, які враховують всі перелічені вище критерії, а саме: низький, достатній, високий.

Аналіз готовності майбутнього вчителя-логопеда до впровадження інформаційних технологій (ІТ) є важливим етапом дослідження. Проведене анкетування із зазначеними критеріями дозволяє виявити рівень сформованості необхідних компетенцій.

Таблиця 2.1

Рівні готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій

Рівні	Критерії			Узагальнені дані
	Мотиваційний	Когнітивний	Емоційно-вольовий	
Низький	33,3	21,7	27,3	27,4
Достатній	45,0	46,0	47,3	46,1
Високий	21,7	32,3	25,4	26,5

На основі представлених даних про рівні готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій можна зробити висновки, що найбільше низький рівень спостерігається у мотиваційному компоненті (33,3%), що свідчить про недостатню зацікавленість або розуміння майбутніми логопедами важливості використання ІТ у професійній діяльності.

У когнітивному компоненті найменший відсоток (21,7%), що може свідчити про певний рівень обізнаності у використанні ІТ навіть серед студентів із низьким рівнем готовності.

Найвищий відсоток достатнього рівня спостерігається у емоційно-вольовому компоненті (47,3%), що свідчить про готовність більшості студентів адаптуватися до використання ІТ у роботі навіть за умови певних труднощів.

Мотиваційний і когнітивний компоненти мають близькі показники (45,0% і 46,0%), що вказує на загальну середню підготовку студентів до впровадження інноваційних технологій.

Найвищий відсоток високого рівня готовності спостерігається у когнітивному компоненті (32,3%), що свідчить про наявність добре підготовленої частини студентів із знаннями про ІТ.

Найменше високий рівень у мотиваційному компоненті (21,7%), що свідчить про необхідність стимулювання інтересу студентів до застосування ІТ.

Отже, середній рівень готовності до впровадження ІТ є достатнім (46,1%). Це свідчить про те, що більшість студентів мають базові знання, вміння й емоційно-вольову готовність для роботи з ІТ, але не всі вони мають високу мотивацію чи глибокі знання.

Найбільш проблемним є мотиваційний компонент, де значна частина студентів (33,3%) має низький рівень, що вказує на потребу в додатковій роботі для формування ціннісного ставлення до ІТ.

Когнітивний компонент демонструє найбільший потенціал для розвитку, оскільки 32,3% студентів вже мають високий рівень знань у цій сфері.

Узагальнені кількісні дані щодо сформованих рівнів готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій представлено на рис. 2.1.

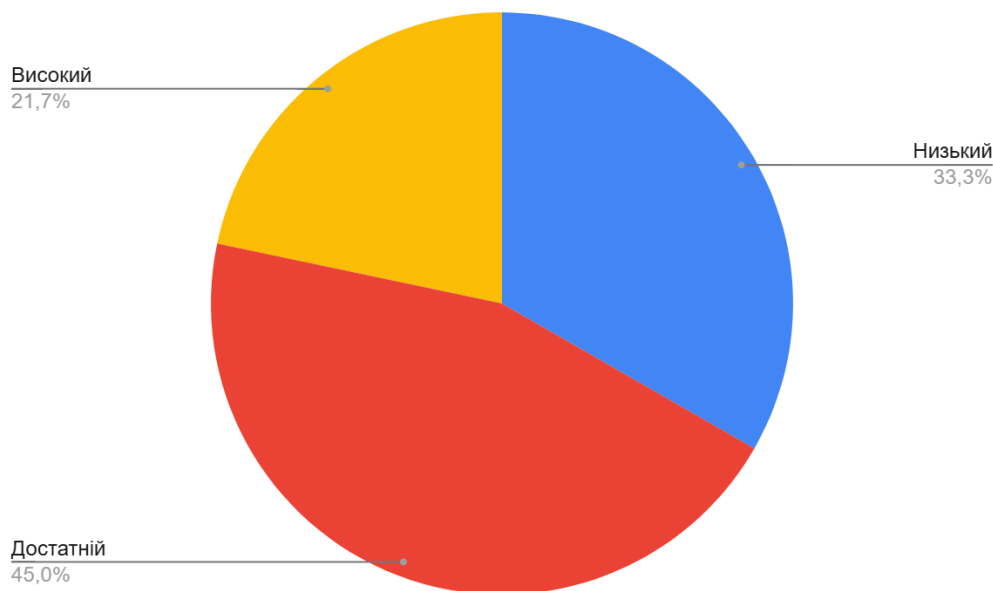

Рис. 2.1. Узагальнені рівні готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій

Аналіз стану готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій свідчить про суттєві проблеми, що потребують комплексного вирішення в процесі підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

2.2. Експериментальна методика підготовки майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій у професійній діяльності

Формування готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій передбачає цілеспрямовану та комплексну підготовку. Ця підготовка включає психологічний, науково-теоретичний та операційно-технологічний компоненти, які взаємодіють між собою для створення інтегративної моделі професійної діяльності педагога.

Психологічний компонент орієнтований на розвиток у майбутніх педагогів мотивів і потреб у застосуванні інформаційних технологій у своїй роботі. Це

включає усвідомлення значення електронних освітніх ресурсів (ЕОР) для досягнення цілей інклюзивного навчання.

Науково-теоретичний компонент зосереджується на засвоєнні знань про особливості використання ІТ у професійній діяльності, а також методик адаптації ЕОР для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Операційно-технологічний компонент спрямований на розвиток практичних навичок роботи з ІТ, включаючи створення й ефективне використання електронних ресурсів у професійній діяльності. Крім того, важливою складовою є формування потреби у постійному професійному вдосконаленні через онлайн-навчання та самостійне оновлення знань відповідно до сучасних технологічних вимог.

У процесі підготовки студентів важливо забезпечити поєднання теоретичних знань із методичними аспектами їх практичного застосування. Цей підхід допомагає студентам розглядати навчальний матеріал як інструмент для подальшої реалізації в професійній діяльності. Навчальний процес повинен бути побудований так, щоб компоненти підготовки інтегрувалися в систему безперервного навчання з поступовим ускладненням завдань.

ІТ мають стати не тільки засобом викладання, але й інструментом для організації, аналізу та оцінювання навчального процесу. Постійне їх використання в освітньому процесі закріплює навички студентів і дозволяє їм відчувати впевненість у застосуванні технологій. У свою чергу, майбутні педагоги повинні мати доступ до сучасних технологічних засобів, що включають інтерактивні платформи, спеціалізоване програмне забезпечення та інструменти для адаптації навчального матеріалу.

Важливим є також залучення студентів до практичних занять, які дають можливість апробувати створені ними заняття із застосуванням ІТ. Такі заняття дозволяють розвинути вміння працювати з дітьми в реальних умовах. Щоб стимулювати мотивацію студентів, необхідно демонструвати практичну ефективність ІТ через майстер-класи від досвідчених педагогів.

Комплексний підхід до підготовки майбутніх учителів-логопедів забезпечує не лише теоретичну обізнаність, але й практичну готовність ефективно працювати. Це сприяє створенню умов для формування сучасного педагогічного середовища, яке відповідає вимогам суспільства та забезпечує якісну освіту для всіх дітей.

У процесі розробки методики формування готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій важливо враховувати не лише загальнодидактичні принципи, такі як системність і послідовність, наступність навчання, свідомість і активність засвоєння знань, науковість, зв'язок теорії та практики, наочність, доступність і міцність засвоєння знань. Не менш значущими є принципи професійно-педагогічної спрямованості навчання, які формують основу методичної підготовки в цьому напрямі.

До них належить принцип бінарності, що передбачає поєднання загальнонаукових знань із методичними аспектами їх застосування. Він акцентує увагу на тому, що під час вивчення нового матеріалу вчителі мають одночасно розуміти, як його використовувати у своїй професійній діяльності.

Важливим є принцип безперервності, що підкреслює інтеграцію всіх освітніх компонентів у процес безперервної підготовки педагогів. Він враховує специфіку педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища, забезпечуючи поступовий і систематичний розвиток професійних компетентностей.

Принцип використання інформаційних технологій у всіх сферах підготовки фахівців акцентує увагу на необхідності інтеграції ІТ на всіх етапах підготовки, починаючи від теоретичного навчання і закінчуючи практичним їх застосуванням у реальних педагогічних умовах.

Останній важливий аспект – принцип систематичного використання ІТ у навчанні, що вимагає постійного впровадження технологій як у навчальному процесі здобувачів освіти, так і в їхній майбутній педагогічній діяльності. Цей принцип підкреслює необхідність забезпечення постійної присутності ІТ як

інструменту для викладання, навчання і організації роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

Застосування цих принципів у освітньому процесі сприятиме формуванню якісної методики підготовки вчителів, здатних ефективно використовувати ІТ для організації інклюзивного навчання.

Для забезпечення високого рівня підготовки майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій викладачі закладів вищої освіти (ЗВО) мають володіти необхідними навичками застосування комп'ютерних технологій як невід'ємного інструменту освітнього процесу. Це також вимагає від педагогів широкого розуміння інформаційної картини світу та усвідомлення свого місця й ролі в інформаційному середовищі.

Аналіз принципів професійно-педагогічної спрямованості навчання свідчить, що вони тісно пов'язані із завданнями підготовки. Наприклад, принцип бінарності впливає на вибір змісту та методів навчання, забезпечуючи інтеграцію теорії та практики. Принцип використання інформаційних технологій визначає форми і засоби навчання, а принцип безперервності враховується при плануванні навчального змісту. Усі ці принципи взаємопов'язані й забезпечують системний підхід до навчання.

Разом із тим, аналіз освітньо-професійної програми «Логопедія» свідчить про недостатню представленість компонентів, спрямованих на формування повної готовності майбутніх учителів до використання ІТ. Наразі програма здебільшого сприяє лише базовій компетентності, такій як пошук навчальних матеріалів або електронних демонстраційних засобів. Цього недостатньо для вирішення всього спектра професійних завдань у контексті інклюзивного навчання.

З огляду на це, виникає потреба в цілеспрямованій роботі, спрямованій на розвиток готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій. Особливого значення набуває пошук нових можливостей для вдосконалення цієї підготовки.

У структурі педагогічної підготовки у ЗВО виділяється теоретичний аспект, що охоплює вивчення навчальних дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою «Логопедія». Важливу роль тут відіграють дисципліни вільного вибору здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня, які дозволяють студентам зосередитися на формуванні спеціалізованих компетенцій у галузі ІТ. Це відкриває можливості для інтеграції знань у професійну практику.

Таким чином, ефективне формування готовності до використання ІТ передбачає комплексний підхід, що включає як розвиток теоретичних знань, так і впровадження практичних навичок із використання інформаційних технологій у навчальному процесі.

Розглянемо ґрунтовніше перспективність зміст в означеному ракурсі дослідження.

На нашу думку, формування готовності майбутніх вчителів-логопедів до впровадження інформаційних технологій слід здійснювати в процесі вивчення дисциплін циклу професійної підготовки, таких як «Педагогіка загальна», «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»», «Інформаційні технології у роботі сучасного педагога», «Логопедія», «Спеціальна методика навчання мови та мовлення», «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП», «Дидактичне забезпечення роботи логопеда» «Спеціальні методики навчання дітей з порушеннями мовлення», «Логопедичні технології» та інших,.

Формування необхідних компонентів готовності до використання ІТ відбувається через вирішення типових професійних завдань із застосуванням ІТ і залученням різноманітних електронних освітніх ресурсів, таких як електронні підручники, презентації, тренажери, комп'ютерні тести тощо, у процес вивчення дисциплін професійної підготовки. Особливу роль у цьому відіграють спецкурси, присвячені вивченню специфіки застосування ІТ.

Практична складова підготовки включає залучення студентів бакалаврського рівня до діяльності, спрямованої на використання та створення ЕОР для організації логопедичної взаємодії.

Другий напрямок передбачає створення і використання електронних освітніх ресурсів для навчання і розвитку дітей-логопатів у процесі педагогічної практики, самостійної роботи, виконання курсових і випускних кваліфікаційних робіт. Навчальні та виробничі практики є важливими складовими професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів, оскільки спрямовані на залучення здобувачів до професійної діяльності, їхню адаптацію до освітнього середовища, апробацію вивчених методик і технологій.

У процесі практики важливо передбачити завдання, пов'язані із застосуванням ІТ для вирішення професійних завдань. Для здобувачів із підвищеним інтересом до використання ІТ доцільно організувати дослідницьку діяльність, пов'язану зі створенням мультимедійних проєктів, курсових і випускних кваліфікаційних робіт.

Самостійна робота відіграє важливу роль у формуванні готовності до використання ІТ, адже вона спрямована на опрацювання змісту професійних дисциплін, пошук і створення електронних навчальних матеріалів, які здобувачі можуть апробувати під час педагогічної практики та дослідницької діяльності. Виділені напрямки формування готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ, а також структура професійної компетентності фахівця щодо використання ІТ представлені у схематичній формі (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Формування готовності майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій

У цьому контексті компетентність учителів-логопедів до використання інформаційних технологій визначається як сукупність ключових, базових і спеціальних компетентностей. Кожна компетентність описується основними професійними завданнями, що відображають діяльність учителя початкової школи у сфері застосування ІТ. Здобувачі засвоюють знання про різні види ІТ, аналізують їх можливості, опановують способи роботи з ЕОР, навчаються проектувати освітній процес із використанням ІТ і впроваджувати їх у логопедичну взаємодію.

Вибір педагогічних підходів відіграє ключову роль у реалізації основних професійних завдань, спрямованих на формування готовності вчителів-логопедів до використання інформаційних технологій. Важливими є ті підходи, які орієнтують навчання здобувачів на професійну діяльність і вирішення конкретних завдань логопедичної діяльності.

Задля досягнення поставленої мети у дослідженні використано діяльнісний підхід, що базується на моделюванні умов професійної діяльності та орієнтації на вирішення практичних завдань логопедичної діяльності. Компетентнісний підхід визначає пріоритетними очікувані результати у вигляді знань, умінь і здатності здобувачів діяти ефективно у різних проблемних ситуаціях. У рамках дослідження компетентнісний підхід розглядається як цілісна система, яка охоплює визначення мети, завдань, змісту, організаційних та технологічних засобів підготовки майбутніх учителів. Ця система враховує ключові, загальні та спеціальні компетентності, необхідні для успішної професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі.

Ефективність застосування зазначених підходів залежить від правильного вибору методів навчання, які забезпечують найкращі результати у засвоєнні конкретного матеріалу. Вибір методів враховує завдання навчання, наявний час, доступні ресурси, обладнання та можливості. У межах дослідження основними методами стали інтерактивні методи, метод проєктів і метод змішаного навчання (blended learning), які відповідають завданням формування готовності учителів-логопедів до використання інформаційних технологій.

Наш вибір ґрунтується на сучасних умовах, де проєктне навчання набуло статусу одного з ефективних способів формування компетентностей. Метод проєктів розглядається як підхід до досягнення дидактичної мети шляхом послідовного опрацювання проблеми або технології. Цей процес завершується отриманням реального практичного результату, який має відчутну форму і виражається у конкретному вигляді, що характеризується певними особливостями.

Рис. 2.3. Особливості методу проєктів

Метод проєктів охоплює комплексну діяльність усіх учасників, спрямовану на створення освітнього продукту впродовж визначеного часу, з акцентом на використання теоретичних знань, практичних умінь і навичок. Він базується на вирішенні важливої проблеми чи завдання, яке вимагає інтегрованих знань і дослідницької роботи. Результати такої діяльності мають практичну, теоретичну та пізнавальну значущість. Проєктна діяльність включає самостійну роботу, яка може бути індивідуальною, парною або груповою, із чітким структуруванням змістової частини проєкту та визначенням результатів кожного етапу. Завершальним етапом є створення конкретного результату та його представлення у формі презентації чи дискусії.

Впровадження методу змішаного навчання полягає в певні взаємодії викладач-ІТ, здобувачі-ІТ, викладач-ІТ-здобувач(чі) (рис. 2.4).

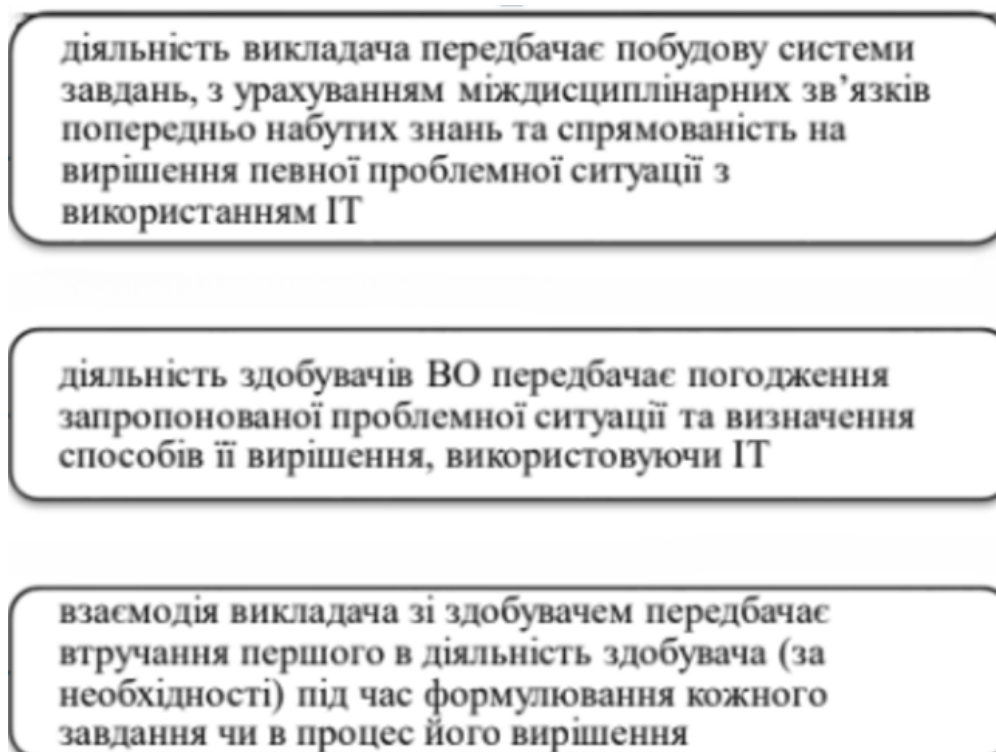

Рис. 2.4. Взаємодії учасників в процесі змішаного навчання

Метод змішаного навчання передбачає взаємодію між викладачем, здобувачами освіти та інформаційними технологіями. У контексті підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій цей метод забезпечує можливість виконання завдань, спрямованих на засвоєння теоретичних знань та їх подальше практичне застосування.

Поряд із зазначеними інтерактивними методами навчання, які є базовими для формування готовності до професійної діяльності, важливим залишається застосування і традиційних підходів. Так, організація пізнавальних ігор, навчальних дискусій із мультимедійною підтримкою, аудіо- та відеоматеріалами, а також із залученням інтерактивних правил, схем та таблиць сприяє підвищенню зацікавленості майбутніх учителів початкової школи у використанні ІТ у професійній діяльності. Зазначені підходи формують у педагогів позитивну мотивацію до застосування інформаційних технологій, що позитивно впливає на розвиток необхідних знань і умінь у цій галузі.

Формування готовності до використання інформаційних технологій в інклюзивному освітньому середовищі є поступовим процесом. Кожен етап навчання спрямований на вдосконалення професійної компетентності, починаючи з базового рівня та розвитку ключових компетентностей, аж до становлення фахівця, здатного ефективно працювати в інформаційно-комунікаційному середовищі сучасного закладу освіти (див.Рис. 2.5.).

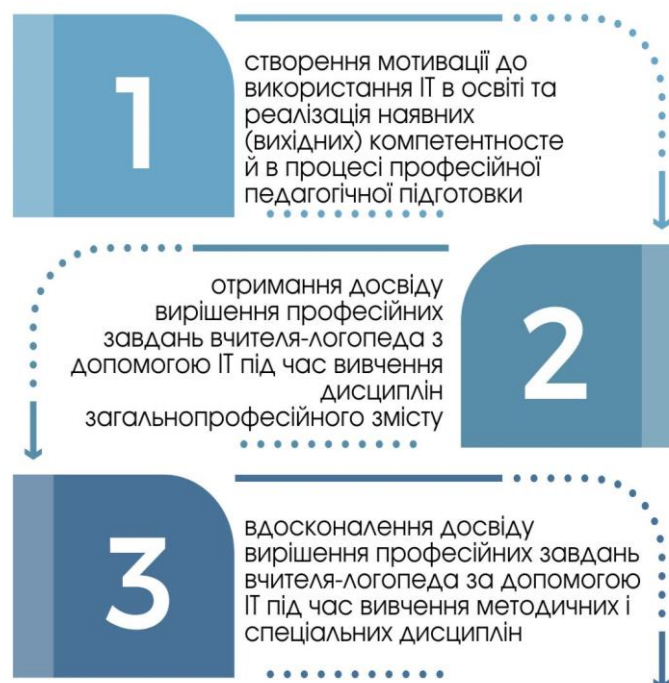

Рис. 2.5. Етапи формування готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ

Зміст кожного етапу формування готовності майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій можна деталізувати в межах експериментального дослідження. Ця готовність передбачає реалізацію трьох ключових компонентів: психологічного, науково-теоретичного та операційно-технологічного, що в сукупності забезпечують комплексний підхід до підготовки майбутніх педагогів.

1-ий етап спрямований на створення мотивації до використання інформаційних технологій у професійній діяльності, формування базових

компетентностей через інтеграцію їх у процес педагогічної підготовки. На цьому етапі здобувачі набувають загальних уявлень про можливості ІТ та їх значення в інклюзивній освіті.

2-ий етап акцентується на отриманні досвіду вирішення професійних завдань з використанням інформаційних технологій під час вивчення дисциплін загальнопрофесійного циклу. Увага приділяється практичним завданням, які моделюють реальні педагогічні ситуації, і передбачає оволодіння базовими навичками застосування ІТ у професійній діяльності.

3-ій етап пов'язаний із вдосконаленням досвіду використання ІТ у вирішенні професійних завдань учителів-логопедів під час опанування методичних і спеціальних дисциплін. Майбутні педагоги активно інтегрують ІТ у свою практичну діяльність, зокрема, через створення навчальних ресурсів і виконання проєктних завдань в умовах інклюзивного навчання.

Концепція формування готовності ґрунтується на діяльнісному та компетентнісному підходах, що дозволяють організувати навчання як процес, максимально наближений до вирішення конкретних професійних завдань. Основними методами виступають метод проєктів і метод змішаного навчання, які стимулюють пізнавальну активність здобувачів і роблять навчання практично орієнтованим.

В освітньому процесі активно використовуються сучасні технічні засоби, зокрема комп'ютери, інтерактивні дошки, мультимедійні проектори, Інтернет-ресурси, а також електронні освітні ресурси (ЕОР). Ці засоби служать як для корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, так і для підготовки здобувачів за загальнопрофесійними дисциплінами.

Модульна структура змісту підготовки майбутніх учителів-логопедів спеціальності «Логопедія» спрямована на формування компетентності у використанні інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічній діяльності. Ця структура враховує профіль підготовки та включає теоретичну, практичну підготовку і дисципліни на вибір здобувача.

Кожен освітній компонент складається з модулів, які висвітлюють зміст дисципліни, залишаючи можливість для коригування залежно від умов та етапу навчання. Програма побудована з урахуванням вимог бакалаврського рівня, елементів випереджаючої підготовки, профільних переваг і відведених годин.

Цикл професійної підготовки охоплює дисципліни, такі як «Інформаційні технології у роботі сучасного педагога», «Логопедичні технології» тощо. Ці дисципліни забезпечують знання, уміння і навички для використання ІТ у навчальному процесі та формують інформаційно-комунікаційну компетентність здобувачів.

Огляд змісту робочих програм дозволяє узагальнити, що дисципліни з обов'язкової складової ОПП “Логопедія” дає змогу ознайомитися з можливостями ІТ в освіті, особливостями їх використання та самостійній роботі.

Вважаємо за доцільне розкрити потенціал деяких дисциплін для реалізації основних завдань процесу підготовки студентів до застосування інформаційних технологій.

Проаналізуємо освітній компонент, спрямований на формування компетентності у використанні інформаційних технологій у педагогічній діяльності, враховує профіль підготовки студентів і реалізується в процесі вивчення вибіркокових дисциплін.

Наприклад, дисципліну «Інформаційні технології у роботі сучасного педагога» рекомендуємо доповнити темами (Див.Дод.Д).

Формування у майбутніх педагогів знань і практичних умінь роботи в умовах інформатизації освіти є важливим компонентом розвитку загальної інформаційної культури, що сприяє професійному зростанню та самоосвіті протягом життя. Однак слід зазначити, що ці аспекти не охоплюють підготовку до використання інформаційних технологій у роботі з дітьми.

Оскільки застосування інформаційних технологій в освітньому процесі змінює усталену методику викладання, вважаємо за необхідне виокремити і доповнити дисципліни, які зорієнтовані на методичну підготовку фахівців означеного профілю.

Такими дисциплінами стали, зокрема: «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»», «Логопедія», «Основи інклюзивної педагогіки», «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна методика навчання мови та мовлення», «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП», «Організація і планування логопедичної роботи», «Дидактичне забезпечення роботи логопеда», «Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою», «Спеціальна методика навчання дітей з порушеннями мовлення» тощо. За нашими переконаннями, ці дисципліни повинні обов'язково інтегруватися з розділами та темами, які пов'язані з інформаційними технологіями, і взаємозбагачуватися науково-технічними, педагогічними та методичними досягненнями.

Значну увагу було приділено науково-дослідній діяльності студентів, яка передбачала їхню пошукову активність через самостійні творчі дослідження. У формульованому етапі експериментальної програми ця діяльність охоплювала різні напрями, зокрема обов'язкові завдання навчального процесу, визначені навчальними планами та програмами. Студенти виконували реферати, лабораторні й практичні роботи, нетипові завдання дослідницького характеру, створювали методичні матеріали, а також писали курсові, дипломні й магістерські роботи.

Науково-дослідна діяльність була спрямована на формування наукового світогляду та засвоєння методології наукового пошуку. У межах експерименту в Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича до тематики кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти додавалися питання наукового пошуку, що сприяло розвитку діагностичної компетентності та збагаченню професійної підготовки (Див.Дод.Ж)

Окрім означеного, в межах наукового пошуку певні резерви вбачаємо у потребі ввести до переліку вибіркового компоненту ОПП “Логопедія” дисципліни «Інформаційні технології у професійній діяльності вчителя-логопеда», що орієнтує на формування базових уявлень про ІТ і розвиток умінь вирішувати завдання логопедичної професійної діяльності. Зміст курсу охоплює практичні аспекти використання програмного забезпечення для створення

мультимедійних матеріалів, включаючи обробку звуку, відео, графічних об'єктів, а також створення презентацій із урахуванням потреб дітей із ООП.

Освітній компонент сприяє творчій реалізації студентів, вдосконаленню їхніх навичок роботи з комп'ютерними технологіями та ознайомленню з новітніми підходами до створення й використання ЕОР в інклюзивній освіті. Виконання мультимедійних проєктів дозволяє здобувачам вищої освіти отримати цінний досвід застосування технічних засобів і методів, необхідних сучасному педагогу в інформаційному суспільстві, одночасно підвищуючи ефективність навчальної діяльності (див.Дод. 3).

Для підсилення впливу рекомендуємо використовувати активні методи.

Для реалізації завдань дослідження детальніше проаналізуємо запропоновані методи.

Інтерактивні лекції базуються на принципах застосування інтерактивних методів навчання із залученням ІТ. Під інтерактивними методами навчання маються на увазі способи організації активної взаємодії між здобувачами освіти та викладачем у процесі навчання для досягнення визначених дидактичних цілей.

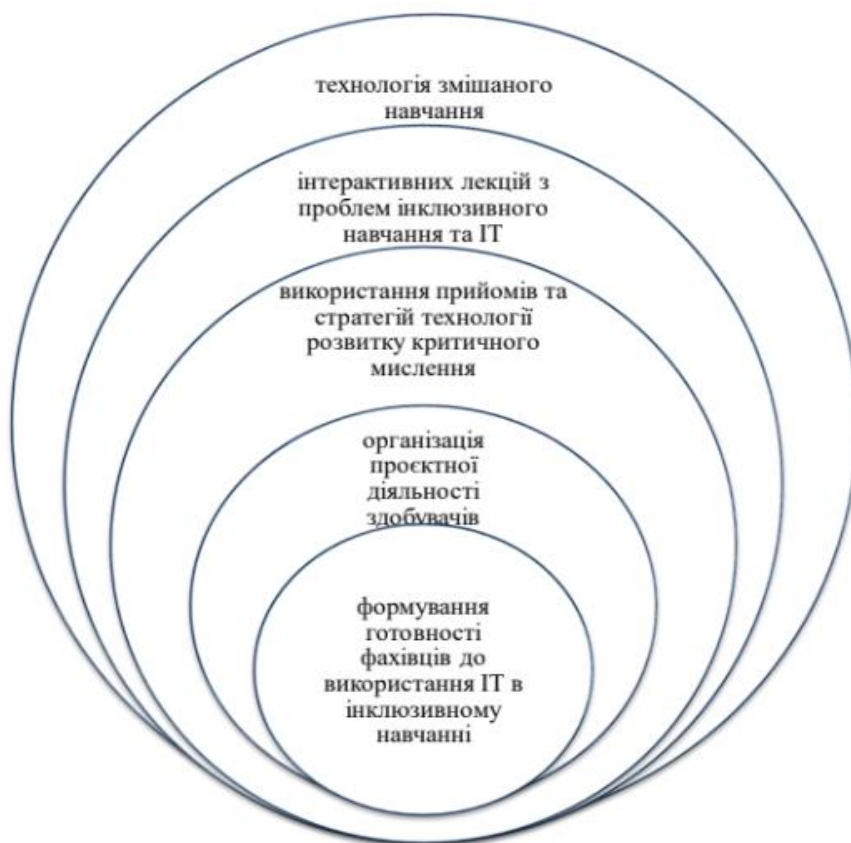

Рис. 2.6. Проєктування активних методів навчання здобувачів до використання ІТ

У ході такого навчання здобувачі активно взаємодіють на міжособистісному рівні, розвивають критичне мислення та вчаться приймати обґрунтовані рішення [73, с.357-359]. Запропоновані лекції організовано з урахуванням принципів технології розвитку критичного мислення та рефлексії.

Лекція є ключовою складовою дидактичного циклу навчання у ЗВО, головна мета якої – сформувати теоретичну базу для подальшого ефективного засвоєння навчального матеріалу здобувачами. Основними завданнями лекції є утримання уваги здобувачів на темі впродовж тривалого часу та забезпечення створення якісних, змістовних конспектів. У традиційних лекціях переважно відсутній зворотний зв'язок, через що викладач не має можливості оцінити сприйняття матеріалу та рівень його розуміння здобувачами. Це обумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення якості подання матеріалу, мотивації здобувачів, а також активізації їхньої діяльності під час лекції [166].

Лекції, що ґрунтуються на технології розвитку критичного мислення та передбачають активну роль здобувачів освіти, називаються інтерактивними. Організація та проведення таких лекцій сприяють формуванню у здобувачів специфічних навичок (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Вміння здобувачів в процесі реалізації завдань інтерактивної лекції

2.3. Дослідно-експериментальна перевірка ефективності впровадження методики підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності

Для перевірки ефективності експериментальної системи було визначено завдання, серед яких дослідження рівнів готовності студентів бакалаврату, які навчаються на ОПП “Логопедія”, до використання інформаційних технологій, а також проведення порівняльного аналізу рівнів цієї готовності між контрольними та експериментальними групами.

Дослідження рівнів готовності майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій здійснювалося за такими критеріями: мотиваційним, когнітивним, конативним і рефлексивним. Мотиваційний критерій визначався через прагнення здобути певний рівень умінь застосування ІТ у професійній діяльності. Когнітивний критерій відображав систему знань, умінь і навичок користувача ІКТ. Рефлексивний – через усвідомлення інформації, її трансформацію відповідно до індивідуальних можливостей і визначення особистісної траєкторії розвитку.

Для оцінки ефективності авторської методики було проведено порівняння результатів констатувального та формувального етапів за трьома рівнями сформованості готовності до використання ІТ у роботі з учнями з особливими освітніми потребами: високим, достатнім і низьким. Узагальнені дані щодо рівнів готовності були розраховані для контрольної та експериментальної груп.

Результати обчислень рівнів готовності майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій за кожним компонентом подано у таблицях 3.4–3.7. У таблиці 3.4 представлено дані щодо сформованості мотиваційного компонента готовності на констатувальному етапі (КЕ) та після

завершення експериментального навчання на формувальному етапі (ФЕ) для дослідної групи, відображені за рівнями та середніми показниками.

Таблиця 3.4.

Результати сформованості мотиваційного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ на КЕ та ФЕ

Етапи дослідження	Рівні		
	Високий	Достатній	Низький
КЕ	21,7	45	33,3
ФЕ	68,29	19,51	12,2
Різниця між рівнями	+46,59	-25,49	-21,1

На рисунку 2.8. показано динаміку змін у відсотках за показниками сформованості мотиваційного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ. Він ілюструє зміни на констатувальному (КЕ) та формувальному (ФЕ) етапах дослідження для групи.

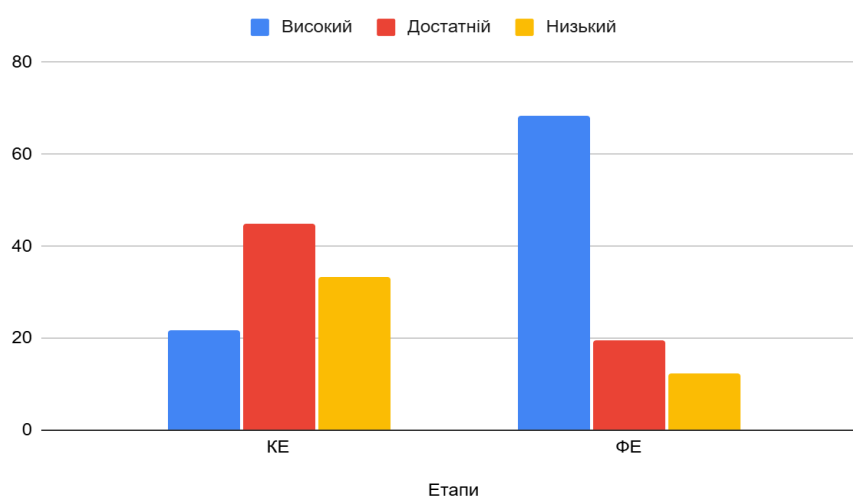

Рис. 2.8. Динаміка змін (у відсотках) за показниками сформованості мотиваційного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ в професійній діяльності

Результати дослідження сформованості мотиваційного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ показують значну позитивну динаміку між констатувальним (КЕ) і формувальним (ФЕ) етапами.

На КЕ високий рівень готовності становив 21,7%, тоді як на ФЕ він зріс до 68,29%, що вказує на значне підвищення на 46,59%. Достатній рівень знизився з 45% до 19,51%, тобто на 25,49%. Низький рівень також продемонстрував зменшення – з 33,3% до 12,2%, що відповідає зниженню на 21,1%.

Ці зміни свідчать про успішність формувальних впливів, що сприяли зростанню мотивації майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ у професійній діяльності.

У табл. 3,5 подано відсоткову динаміку змін показників сформованості когнітивного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ.

Таблиця 3.5.

Результати сформованості когнітивного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ на КЕ та ФЕ

Етапи дослідження	Рівні		
	Високий	Достатній	Низький
КЕ	45	46	21,7
ФЕ	60,98	26,83	12,19
Різниця між рівнями	+16	-19,2	-9,5

На рисунку 2.9. показано динаміку змін у відсотках за показниками сформованості когнітивного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ. Він ілюструє зміни на констатувальному (КЕ) та формуальному (ФЕ) етапах дослідження для групи.

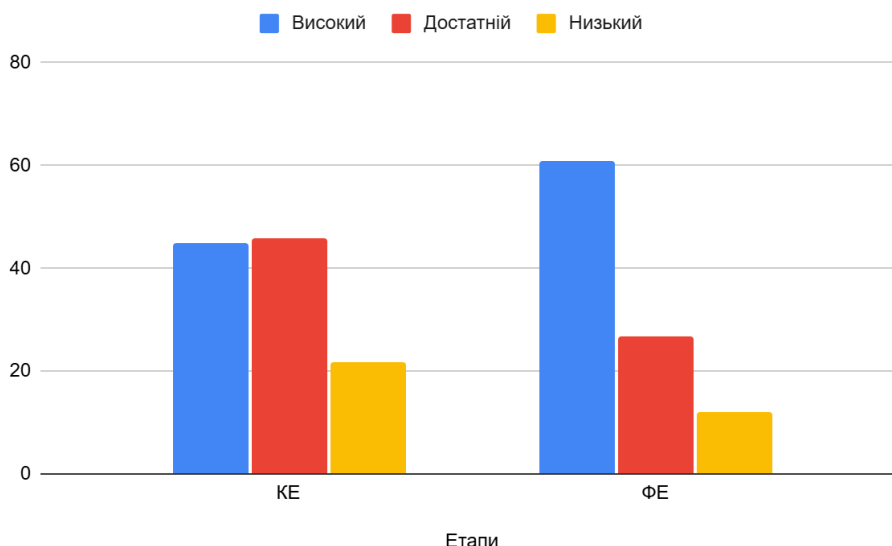

Рис. 2.9. Динаміка змін (у відсотках) за показниками сформованості когнітивного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ в професійній діяльності

Результати сформованості когнітивного критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ показують позитивну динаміку між констатувальним (КЕ) та формувальним етапами (ФЕ).

На КЕ високий рівень сформованості становив 45%, тоді як на ФЕ він зріс до 60,98%, що демонструє приріст на 16%. Достатній рівень зменшився з 46% до 26,83%, тобто на 19,2%. Низький рівень скоротився з 21,7% до 12,19%, що відповідає зниженню на 9,5%.

Ці результати свідчать про ефективність експериментального підходу, спрямованого на покращення когнітивної готовності до використання інформаційних технологій.

У табл. 3.6 подано відсоткову динаміку змін показників сформованості Емоційно-вольового критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ.

Таблиця 3.6.

Результати сформованості емоційно-вольового критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ на КЕ та ФЕ

Етапи дослідження	Рівні		
	Високий	Достатній	Низький
КЕ	25,4	47,3	27,3
ФЕ	70,3	17,7	12,2
Різниця між рівнями	+44,9	-29,6	-15,1

На рисунку 2.10. показано динаміку змін у відсотках за показниками сформованості емоційно-вольового критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ. Він ілюструє зміни на констатувальному (КЕ) та формувальному (ФЕ) етапах дослідження для групи.

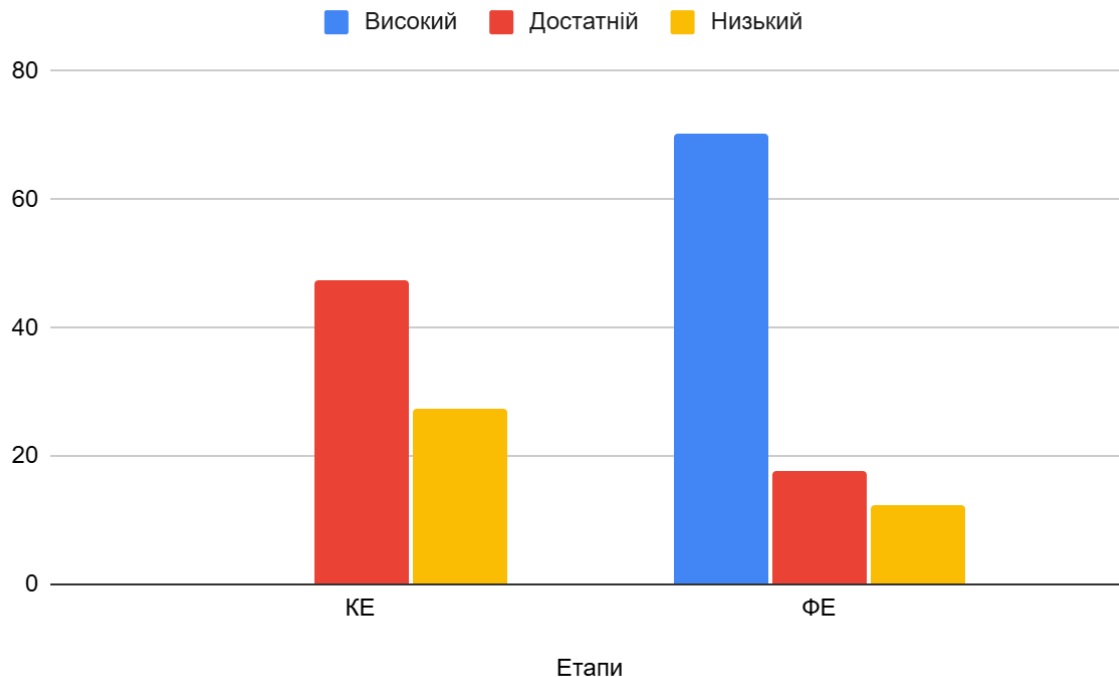

Рис. 2.10. Динаміка змін (у відсотках) за показниками сформованості емоційно-вольового критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ в професійній діяльності

Результати сформованості емоційно-вольового критерію готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ свідчать про значні позитивні зміни між констатувальним (КЕ) і формувальним етапами (ФЕ).

На КЕ високий рівень становив 25,4%, а на ФЕ зріс до 70,3%, що свідчить про приріст на 44,9%. Достатній рівень зменшився з 47,3% до 17,7%, тобто на 29,6%. Низький рівень скоротився з 27,3% до 12,2%, що означає зниження на 15,1%.

Ці дані підтверджують ефективність застосованих заходів для підвищення емоційно-вольової готовності майбутніх фахівців.

Дані таблиці 3.7 демонструють результативність формувального етапу експерименту та підтверджують ефективність розробленої авторської методики підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій.

Таблиця 3.7

Узагальнені результати готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ на КЕ та ФЕ

Етапи дослідження	Рівні		
	Високий	Достатній	Низький
КЕ	26,4	46,2	27,4
ФЕ	66,5	21,3	12,2
Різниця між рівнями	+40,1	-24,9	-15,2

На Рис. 2.11. представлено динаміку змін за узагальненими результатами готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ. Зі збільшенням етапу дослідження помітне значне зростання високого рівня готовності (з 26,4% до 66,5%), суттєве зменшення достатнього рівня (з 46,2% до 21,3%) та скорочення низького рівня (з 27,4% до 12,2%).

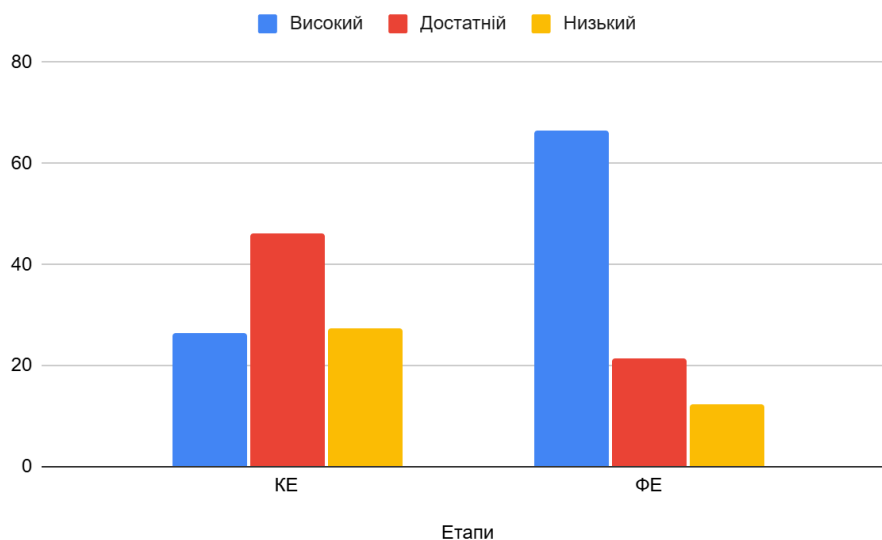

Рис. 2.11. Динаміка змін (у відсотках) за узагальненими показниками готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ в професійній діяльності

Узагальнені результати дослідження готовності майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ демонструють позитивну динаміку між констатувальним (КЕ) та формувальним етапами (ФЕ).

На КЕ високий рівень готовності становив 26,4%, тоді як на ФЕ він зріс до 66,5%, що вказує на приріст у 40,1%. Достатній рівень зменшився з 46,2% до 21,3%, тобто на 24,9%. Низький рівень також скоротився з 27,4% до 12,2%, що демонструє зниження на 15,2%.

Ці зміни свідчать про ефективність формувального впливу, який сприяв значному підвищенню рівня готовності до використання ІТ у професійній діяльності.

Вищезазначене підкреслює важливість застосування апробованої та експериментально підтвердженої методики підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання ІТ, враховуючи отримані значущі позитивні результати в групі на формувальному етапі.

Висновки до розділу 2

У розділі досліджено практичні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності.

Для оцінювання готовності студентів до застосування інформаційних технологій (ІТ) у роботі з дітьми з порушеннями мовлення виділили такі компоненти (мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий) та визначити відповідні критерії для кожного з них

Проведений аналіз стану готовності студентів свідчить про суттєві проблеми, що потребують комплексного вирішення в процесі підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

Розроблена експериментальна методика спрямована на формування інформаційно-комунікаційної компетентності, яка є ключовою для сучасного логопеда. Вона включає інтеграцію теоретичних знань із практичним використанням інформаційних технологій у процесі корекційно-освітньої роботи. Методика охоплює завдання з підвищення навичок створення та використання цифрових ресурсів, розвитку вміння адаптувати технології до індивідуальних потреб дітей із мовленнєвими порушеннями.

Підвищення фахової підготовки вчителів передбачає залучення різноманітних видів діяльності, які демонструють ефективність застосування інформаційних технологій в освітньому процесі та сприяють розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців. У межах дослідження, спрямованого на формування готовності майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій, ключову роль відіграють інтерактивні підходи, метод проєктів та елементи змішаного навчання.

Експериментальна перевірка ефективності методики підтвердила її практичну значущість та результативність. Зокрема, було встановлено, що на контрольному етапі високий рівень готовності становив 26,4%, тоді як на формувальному - він зріс до 66,5%, що вказує на приріст у 40,1%. Достатній

рівень зменшився з 46,2% до 21,3%, тобто на 24,9%. Низький рівень також скоротився з 27,4% до 12,2%, що демонструє зниження на 15,2%.

Ці зміни свідчать про ефективність формувального впливу, який сприяв значному підвищенню рівня готовності до використання інформаційних технологій у професійній діяльності.

Вищезазначене підкреслює важливість застосування апробованої та експериментально підтвердженої методики підготовки майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій, враховуючи отримані значущі позитивні результати в групі на формувальному етапі

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі представлено результати дослідження щодо професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних. На основі отриманих даних розроблено методику цієї підготовки, що дозволило обґрунтувати та експериментально підтвердити її ефективність.

Професійну підготовку логопедів в інформаційно-освітньому середовищі визначено як цілісну систему, що забезпечує здобуття теоретичних знань, практичних умінь, особистісних якостей і соціального досвіду, необхідних для виконання завдань, спрямованих на корекцію мовленнєвих порушень у дітей. Готовність до професійної діяльності розглядається як інтегративна якість, що включає здатність аналізувати особливості дітей, вирішувати їхні соціально значущі проблеми та формувати професійний досвід у цій сфері.

На основі аналізу різних підходів до визначення понять «професійна діяльність», «готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності», «професійна підготовка майбутніх вчителів-логопедів до застосування інформаційних технологій» як цілісну систему для набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань і практичних умінь, особистісних якостей і соціального досвіду, здатності до вирішення професійних завдань.

Готовність майбутніх логопедів до професійної діяльності з дітьми, які мають мовленнєві порушення, трактується як інтегративна якість особистості. Вона передбачає виконання професійних функцій, орієнтованих на вивчення індивідуально-особистісних і поведінкових особливостей дітей, аналіз їхніх соціально значущих проблем і формування досвіду роботи з цією категорією дітей.

Аналіз процесів інформатизації освітнього середовища в Україні свідчить про значний їхній вплив на розвиток освіти, особливо в умовах сучасних викликів, таких як пандемія та воєнний стан. Інформатизація освіти має тривалу історію розвитку, яка охоплює створення нормативно-правової бази, реалізацію

державних програм, а також поступове впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальний процес. Це сприяє інтеграції української освіти у світовий інформаційний простір.

Застосування ІКТ у корекційно-освітньому процесі, зокрема в логопедичній практиці, довело свою ефективність у стимулюванні мовленнєвого розвитку дітей, підвищенні мотивації до навчання та формуванні інклюзивного середовища. Використання сучасних програмних засобів, таких як «Домашній Логопед-Intellect», «Балакунчик» та інші, сприяє розвитку фонематичних процесів, дрібної моторики, слухової пам'яті та лексико-граматичних навичок у дітей із мовленнєвими порушеннями.

Інформаційно-мережеві технології стали важливим інструментом для забезпечення доступності освітніх послуг, створення індивідуалізованого підходу та інтеграції учасників освітнього процесу. Віртуальний просвітницький простір, який активно використовується у логопедичній практиці, забезпечує доступ до освітніх матеріалів, сприяє ефективній взаємодії між батьками, педагогами та дітьми, а також підтримує професійний розвиток фахівців.

ІКТ відіграють ключову роль у створенні інклюзивного освітнього середовища, спрямованого на активну взаємодію всіх учасників процесу. Вони дозволяють забезпечити якість та доступність освіти, створюючи умови для навчання дітей із різними потребами, особливо в умовах кризових ситуацій. Це підтверджує важливість інтеграції ІКТ у систему освіти як невіддільної складової сучасного освітнього середовища.

Установлено, що сучасний рівень готовності вчителів-логопедів вимагає значного удосконалення. Дослідження дозволило констатувати, середній рівень готовності до впровадження ІТ є достатнім (46,1%). Це свідчить про те, що більшість студентів мають базові знання, вміння й емоційно-вольову готовність для роботи з ІТ, але не всі вони мають високу мотивацію чи глибокі знання.

Найбільш проблемним є мотиваційний компонент, де значна частина студентів (33,3%) має низький рівень, що вказує на потребу в додатковій роботі для формування ціннісного ставлення до ІТ.

Когнітивний компонент демонструє найбільший потенціал для розвитку, оскільки 32,3% студентів вже мають високий рівень знань у цій сфері.

Розроблена експериментальна методика спрямована на формування інформаційно-комунікаційної компетентності, яка є ключовою для сучасного логопеда. Вона включає інтеграцію теоретичних знань із практичним використанням інформаційних технологій у процесі корекційно-освітньої роботи. Методика охоплює завдання з підвищення навичок створення та використання цифрових ресурсів, розвитку вміння адаптувати технології до індивідуальних потреб дітей із мовленнєвими порушеннями.

Підвищення фахової підготовки вчителів передбачає залучення різноманітних видів діяльності, які демонструють ефективність застосування інформаційних технологій в освітньому процесі та сприяють розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців. У межах дослідження, спрямованого на формування готовності майбутніх учителів-логопедів до використання інформаційних технологій, ключову роль відіграють інтерактивні підходи, метод проєктів та елементи змішаного навчання.

Експериментальна перевірка ефективності методики підтвердила її практичну значущість та результативність. Зокрема, було встановлено, що на контрольному етапі високий рівень готовності становив 26,4%, тоді як на формувальному - він зріс до 66,5%, що вказує на приріст у 40,1%. Достатній рівень зменшився з 46,2% до 21,3%, тобто на 24,9%. Низький рівень також скоротився з 27,4% до 12,2%, що демонструє зниження на 15,2%.

Результати експериментальної роботи підтвердили позитивну динаміку готовності майбутніх логопедів до професійної діяльності, яка була досягнута завдяки впровадженню методики професійної підготовки. Ефективність експериментальної роботи засвідчено значними позитивними змінами рівнів готовності студентів у групі.

Разом із тим, проведене дослідження не охоплює всіх аспектів проблеми професійної підготовки вчителів-логопедів у сучасних умовах. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на поглиблене вивчення методик інтеграції

сучасних інформаційних технологій у навчальні програми підготовки логопедів; розробка ефективних підходів до використання ІКТ у роботі з дітьми, які мають особливі освітні потреби, зокрема у сфері інклюзивної освіти; адаптація інформаційних технологій до індивідуальних потреб студентів-логопедів та визначити критерії оцінювання їхньої готовності до професійної діяльності з використанням цифрових інструментів; вивченню потенціалу технологій віртуальної та доповненої реальності для створення інтерактивних навчальних матеріалів і моделювання корекційних занять; розвиток дистанційного навчання для майбутніх логопедів, а також аналіз міжнародного досвіду у використанні інформаційних технологій у підготовці логопедів дозволить інтегрувати інноваційні підходи та вдосконалити навчальні програми відповідно до сучасних освітніх тенденцій.

.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання реформування освіти в Україні : монографія. / за ред. С. Л. Лондара; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2018. 246 с.
2. Антоненко І. Електронні ресурси як об'єкт каталогізації: історія питання, термінологія, форматне забезпечення. Бібліотечний вісник. 2004. № 2. С. 11–22.
3. Бабин І. І. Зміна парадигми підходу до навчання в університеті – із орієнтованого на викладача до студентоцентрованого як основна вимога ЄВПО. URL : <http://lpehea.in.ua/sites/default/files/documents/2016/05/babyni.i.zbirnykvoiv-kup03.2016.pdf>
4. Берегова М. І. Дидактико-практична підготовка майбутніх корекційних педагогів до роботи в умовах освітнього інклюзивного простору : автореф. дис. ... доктора педагогічн. наук : 13.00.03. Київ, 2019. 40 с.
5. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія. Київ : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. С. 11–12.
6. Биков В. Ю. Хмарні технології, ІКТ аутсорсинг і нові функції ІКТ підрозділів освітніх і наукових установ. Інформаційні технології в освіті. 2011. № 10. С. 10.
7. Бібік Н. В. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за загальною ред. О. В. Овчарук. Київ : «К.І.С.», 2004. С. 45–50.
8. Бондаренко Т. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення доступності і розвитку інклюзивної освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. № 5. Т. 67. С. 31.
9. Боряк О. В. До питання логопедичної роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова : зб. наукових праць. 2014. № 27. С. 31–37.

10. Боряк О. В. Професійна підготовка вчителів-логопедів до роботи з розумово відсталими дітьми молодшого шкільного віку. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015. No 4 (48). С. 9–17.
11. Буровицька Ю. М. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. Серія : Педагогічні наук, 2016. Вип. 133. С. 23–26.
12. Ващенко Г. Г. Виховання волі і характеру: підручник для педагогів. Київ: Школяр, 1999. 385 с.
13. Використання універсального комп'ютерного тренажеру з корекційно-розвиваючою програмою «Живий звук» в процесі реабілітації дітей з порушеннями слуху та мовлення в Центрі слухо-мовленнєвої реабілітації НВП «ВАБОС» / Т. В. Богданович, Д. М. Заїка, В. О. Конюшняк та ін. URL : <http://csr-vabos.com.ua/Vikoristanya>
14. Войтко В.В. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями зору в умовах інклюзивної освіти : [навчально-методичний посібник] / за заг. ред. О.Е. Жосана. Кропивницький : КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 104 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1StZb9DF7FxqwxajdgFGpr4ujQx4diXAm/view?usp=sharing>
15. Гладишевський Р. Формування готовності майбутнього педагога до застосування інформаційних технологій навчання у вищій школі. Вісник Львівського університету. Серія : Педагогіка. 2009. Вип. 25. Ч. 3. С. 45.
16. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2011. No 8. С. 225.
17. Грід-системи та технології хмарних обчислень : конспект лекцій для спеціальності 8.05010101 «Інформаційні управляючі системи та технології» денної форми навчання / уклад. А. А. Ящук, П. В. Саварин. Луцьк : Луцький НТУ, 2016. 28 с.

18. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : посібник для працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2002. 396 с.
19. Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація: монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2023. 240 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1_gmOdFqF0DRp7t3nUm3umZUieMyK5oAU/view?usp=sharing
20. Дегтяренко Т. М. Поширення ідей упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у систему спеціальної освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Т. 46, вип. 2. С. 11–21.
21. Добровольська Л. В. Проблеми використання інформаційних технологій у системі дошкільної освіти. URL : <http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/itse/article/view/1712>
22. Гриневич Л.М., Морзе Н.В., Бойко М.А. Наукова освіта як основа формування інноваційної компетентності в умовах цифрової трансформації суспільства. Інформаційні технології і засоби навчання, Т. 77. No 3. С.1-26 : URL : <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3980>
23. Жерновникова О. А. Застосування хмарних технологій при підготовці майбутніх учителів математики до проектування навчальної діяльності старшокласників. Таврійський вісник освіти. 2015. No 3(51). С. 100.
24. Залуцький І. І., Денисюк О. М., Чечко Т. М. Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у роботі з батьками, які виховують дитину з інвалідністю. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2020. Вип. 75. С. 85-90. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32432>
25. Запорожченко Ю. Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти. Інформаційні технології в освіті :зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2013. No 15. С. 140.
26. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру : метод. посіб. / авт. кол. за ред. А.Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ : УНМЦ

практичної психології і соціальної роботи, 2019. 228 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1If3xpMfW1BihxbiUUSD0YA2MLjYURHbw/view?usp=sharing>

27. Інноваційні технології в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посібник / за заг. ред. Л. Галенко. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 110 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1yzdaiepSgrCQxjw1vpPzWs88Aj_G5h2q/view?usp=sharing

28. Кадемія М. Ю. Сучасні моделі освіти: переваги та недоліки формування національної гуманітарно-технічної еліти. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. пр. / ред. Л. Л. Товажнянський, О. Г. Романовський. Харків : НТУ «ХПІ», 2013. Вип. 36-37 (40-41). С. 23–30.

29. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. 220 с.

30. Карташова Л. А. Система навчання інформаційних технологій майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін: монографія. Луцьк, 2011. 264 с.

31. Качуровська О. Б. Інформаційно-комунікативні технології у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. СХХХІV (134). С. 122–129.

32. Кирильчук С. М. Smart-технології в навчанні дітей з особливими потребами. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: зб. матеріалів наук. конф. Київ: ІТЗН НАПН України, 2017. С. 42–46.

33. Корінна Г. О. Сучасні дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». 2016. Вип. 70, Т. 1. С. 93–97.

34. Король, А. В. Дистанційно-інтерактивні форми взаємодії логопеда з педагогами та батьками як умова підвищення результативності корекційно-розвиткового процесу. Молодий вчений. 2018. № 5.2 (57.2). С. 54–57.

35. Король А. В. Штучний інтелект як засіб співпраці з педагогами, батьками та громадськістю в інноваційному освітньому середовищі. Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами: зб. матеріалів II Всеукраїнської наук.-прак. конф. з міжнародною участю (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 08-09 листоп. 2018 р.) / редкол.: О. П. Демченко, Н. О. Комарівська, Л. В. Любчак, Л. А. Присяжнюк; за заг. ред. О. А. Голук. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2018. Вип. 1. С. 94–98.

36. Король А. В. Персональний сайт вчителя-логопеда як засіб співпраці з батьками та педагогами в закладах дошкільної освіти. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер.: Педагогіка і психологія. Вінниця, 2020. Вип. 61. С. 40–46.

37. Король А. В. Технологія «Фідбек» як засіб співпраці вчителя-логопеда з батьками. Вихователь – методист дошкільного закладу. 2016. № 11. С. 51–58.

38. Кузенко О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів-логопедів в процесі професійної підготовки. Освітній простір України. 2018. № 14. С. 89–96.

39. Кузьменко П. І. Використання сучасних інформаційних технологій у підготовці фахівців професійної освіти. Молодий вчений, 2018. № 5.3 (57.3). С. 26–29.

40. Легкий О. Організаційно-педагогічні умови використання комп'ютера в спеціальній школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2001. 20 с.

41. Легкий О. Корекційні можливості застосування комп'ютера у спеціальній школі. Дефектологія. 2002. № 1. С. 37.

42. Логопед – Україна. Комп'ютерна логопедична гра «Ігри для Тигри». URL: http://www.logopedmag.com/category_6.html

43. Лутікова Т. О. Застосування новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі вищих навчальних закладів. Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика : збірник наукових праць. Ужгород, 2017. С. 122–127.

44. Макаренко Л. Л. Роль інформаційно-освітнього середовища в процесі формування інформаційної культури. Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2012. No 107. С. 102–117.

45. Марковська Т. В. Стан і перспективи впровадження ІКТ в практику дошкільної освіти. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2012. No 1. С. 29–31.

46. Мартинчук О. В. Зміст і структура професійних компетентностей майбутнього вчителя-логопеда. Педагогічна освіта: теорія і практика. Серія: Психологія. Педагогіка. 2015. No 24. С. 77–83.

47. Методика застосування комп'ютерних технологій при навчанні дітей із вадами мовлення: опорні конспекти лекцій у схемах і таблицях з дисципліни «Методика застосування комп'ютерних технологій при навчанні дітей із вадами мовлення» для здобувачів спеціальності 016 Спеціальна освіта, першого бакалаврського рівня вищої освіти, Ч.ІІ. / укладач О.І. Чекан. Мукачево: МДУ, 2022. 48 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/15eOYlS5r0IziQUpXUbdSD5jdzzTWM2M3/view?usp=sharing>

48. Науменко О. М. Деякі аспекти підготовки майбутніх учителів до використання засобів ІКТ в навчальній діяльності. Інформаційні технології і засоби навчання. 2007. No 3(4). URL : <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/163/149>

49. Нетьосов С. І. Використання програмно-апаратного забезпечення в процесі корекції вад слуху та мовлення у дітей. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. Том 54. No 4. С.72–82.

50. Нетьосов С. І. Формування інформаційної компетентності корекційного педагога. Удосконалення підготовки корекційного педагога в умовах університетської освіти : монографія. Д. : Акцент ПП, 2015. С. 166–213.

51. Носенко Ю. Г. Деякі аспекти впровадження засобів ІКТ в інклюзивну освіту. Наукова молодь-2014 :зб. матеріалів ІІ Всеукраїнської наук.-практ. конф. Київ, 2014. С. 54–56.

52. Носенко Ю. Г. Деякі аспекти зарубіжного досвіду використання хмарних технологій у навчанні дітей з особливими потребами. Матеріали Звітної наук. конф. Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Київ : ІТЗН НАПН України, 2015. С. 126.

53. Носенко Ю. Г. Зарубіжний досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивній дошкільній освіті. Нова педагогічна думка : наук.-метод. журнал. 2015. № 4 (84). С. 95–102.

54. Овчарук О. В. Інформатизація освіти та застосування ІКТ для покращення якості освіти зарубіжжя. Інформаційні технології і засоби навчання. 2008. № 1(5). URL : <http://www.ime.edu-ua.net/em2/emg.html>

55. Рєпіна, З. А., Лизунова Л. Р. Комп'ютерні засоби навчання: проблеми розробки і впровадження. Питання гуманітарних наук. 2004. № 5 (14). С. 285.

56. Рібцун Ю. В. До питання створення універсальних освітніх програм для дітей з особливими мовленнєвими потребами. Особлива дитина: навчання та виховання. 2022. № 1. С. 53–68.
URL:https://lib.iitta.gov.ua/730169/1/%D0%A0%D1%96%D0%B1%D1%86%D1%83%D0%BD_1_2022.pdf

57. Сінопальнікова Н. М. Підготовка майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. 2014. Вип. 43. Т. 1. С. 173–182.

58. Спірін О.М., Носенко Ю.Г., Яцишин А.В. Сучасні вимоги і зміст підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації з інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Інформаційні технології і засоби навчання. № 6 (56), 2016.

С. 219-239 : веб-сайт. URL:
<https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1526/1112>

59. Федоренко І. В. Підготовка майбутніх вчителів-дефектологів до використання новітніх комп'ютерних технологій у процесі корекційного навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.03. Київ, 2011. 21 с.

60. Федорович Л. О. Концептуальні засади підготовки логопеда до роботи з дітьми раннього віку у вищих навчальних закладах в умовах інтеграції в європейський освітній простір. Науковий часопис. Корекційна педагогіка. 2012. № 12. С. 286–290.

61. Федорович Л. О. Теорія і практика підготовки майбутніх педагогів-логопедів у вищих навчальних закладах. Імідж сучасного педагога. 2005. № 6–7. С. 7–11.

62. Хрущ-Ріпська О. В. Психологічні засади формування у студентів педвузу готовності до майбутньої професійної діяльності (на матеріалі музвиховання): автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. К., 1999. 17 с.

63. Чекан, О. І. Застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу : навч. посіб. Київ : Слово, 2015. 184 с.

64. Черепаня Н. І., Русин Н. І. Інтерактивні форми роботи з батьками вихованців в умовах сучасного ЗДО. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. / ред. кол.: Пазюра Н. В. (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2020. Вип. 1 (11). С. 139–172.

65. Улинець С. І. Проблема формування психологічної готовності до професійної педагогічної діяльності. Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2011. Вип. 13. С. 535–44.

66. Шеремет, М. Сучасні комп'ютерні технології в логопедичній роботі: Збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2001. Вип. 1. С. 183–192.

ДОДАТКИ

Додаток А

Розуміння поняття “професійна підготовка майбутніх логопедів”

Автори	Сутність авторського розуміння
Г. Корінна [8,с. 11]	Процес засвоєння знань, умінь і навичок включає активне оволодіння студентами знаннями, професійними вміннями та практичними навичками, які відповідають специфіці логопедичної діяльності; особистісний розвиток студента передбачає впровадження системи заходів, спрямованих на формування особистісних якостей, необхідних для успішного виконання професійних завдань, таких як емпатія, комунікабельність, стресостійкість; готовність до професійної діяльності є результатом підготовки є сформована здатність та готовність студентів виконувати свої професійні обов’язки на високому рівні, що включає як теоретичну, так і практичну підготовку.
О. Кузснко [9, с. 95]	цілеспрямований і керований процес, спрямований на формування професійної компетентності та особистісно важливих якостей, які є необхідними для ефективного виконання завдань логопедичної діяльності.
Л. Федорович [19]	діяльність, спрямована на профілактику, діагностику та корекцію мовленнєвих порушень первинного і вторинного характеру. Вона здійснюється через систему логопедичної роботи, яка включає комплекс заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та усунення порушень усного та писемного мовлення, починаючи з раннього віку.
Н. Сінопальнікова [14, с. 175]	процес професійного становлення, який включає застосування різноманітних методів соціального впливу на студента, залучення його до навчальної та позааудиторної діяльності. Метою є формування професійно значущих якостей, необхідних для роботи з особами, які мають мовленнєві порушення. Процес передбачає систематичне засвоєння основ логопедичних знань, розвиток професійної готовності майбутнього вчителя-логопеда та набуття практичних умінь для навчання, виховання, діагностики й корекції мовлення дітей, підлітків і дорослих.

Розуміння поняття “професійна підготовка майбутніх логопедів”

Автори	Сутність авторського розуміння
Г. Ващенко [4]	Показник високого рівня професійної діяльності включає глибоку освіченість особистості, яка характеризується всебічним розвитком у різних наукових галузях, зокрема в історії, педагогіці, філософії та інших дисциплінах. Такий рівень освіченості забезпечує не лише професійну компетентність, але й здатність інтегрувати міждисциплінарні знання для досягнення високих результатів у професійній діяльності.
Б. Гершунський [5, с. 364]	Це один із ключових етапів, що на основі загальної та професійної освіти сприяє формуванню професійно значущих якостей особистості. Ці якості дають змогу людині максимально реалізувати свій потенціал у конкретних видах трудової діяльності, забезпечуючи ефективність, успішність і задоволення від професійної самореалізації.
С. Мякишев [12, с. 45]	Це інтегративна властивість особистості, яка проявляється через сукупність компетенцій, що охоплюють глибокі знання предмета, методику викладання, а також уміння й навички ефективного педагогічного спілкування. Вона забезпечує здатність фахівця якісно виконувати свої професійні обов'язки, адаптуючись до різних умов освітнього середовища.
Н. Безсмертна [1, с. 13]	Це складне інтегративне утворення, яке охоплює широкий спектр компонентів, зокрема систематизовані знання, уміння, навички, особистісні якості, погляди, переконання та професійний досвід. Вони визначають соціально-психологічну готовність педагога до творчого та ефективного вирішення завдань освітнього процесу, забезпечуючи інноваційний підхід і адаптацію до сучасних викликів у сфері освіти.
Е. Жукатинська [6, с. 37]	Це практично орієнтована категорія, що відображає здатність ефективно використовувати сукупність знань, умінь і досвіду для успішного виконання професійних функцій. Вона характеризує рівень професійної компетентності та забезпечує результативність діяльності.

Трактування поняття «професійна компетентність майбутніх логопедів» за різними авторами

Автори	Сутність авторського розуміння
Т. Бойко [2,с. 14]	соціально-ціннісні смисли пізнання своєї майбутньої професії; оволодіння комплексом соціально-педагогічних знань, умінь, навичок і формуванням досвіду діяльності, необхідними для роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями, а також становлення соціально зумовленої здатності до рефлексії і об'єктивної самооцінки діяльності
Б. Маринич (10. с. 5]	якість особистості, яка здатна системно діагностувати наявні мовленнєві порушення, відмежовуючи їх від подібних проявів порушень, прогнозувати ефективність корекційно-педагогічної роботи на основі застосування різних логопедичних технологій, здійснювати корекцію недоліків мовленнєвого розвитку, проводити консультативно-профілактичну роботу з батьками та педагогічним персоналом, спрямовану на запобігання посиленню мовленнєвих порушень у дітей, підлітків і дорослих людей
Л. Стахова [16, с. 51]	інтегральна характеристика професійних і особистісних якостей педагога, гармонійне поєднання знань у галузі логопедії та суміжних дисциплін, методики реалізації напрямів професійної діяльності, а також умінь і навичок педагогічного спілкування, розвитку і саморозвитку особистості, що динамічно розвивається в системі спеціальної освіти
О. Мартинчук [11,с. 81]	динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, необхідних для ефективної діяльності як виконавця (на рівні освітнього ступеня бакалавра) і організатора (на рівні освітнього ступеня магістра) програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями мовленнєвої діяльності, а також способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-епічних цінностей, що визначають здатність корекційного педагога успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність, і є результатом навчання на певному освітньому рівні

**Трактування поняття «готовність до професійної діяльності» за
різними авторами**

Автори	Сутність авторського розуміння
О. Кузенко [9, с. 290]	інтегративна якість особистості, структурними елементами якої є позитивне ставлення до професії, здібності, знання, уміння, навички, стійкі професійно важливі якості; актуальний психічний стан, що є результатом педагогічної діяльності
Н. Сінопальнікова [14, с. 176]	складне утворення, в центрі якого перебуває ставлення до педагогічної діяльності як до головного сенсу життя, відповідальне ставлення до цієї діяльності, здатність до самовіддачі в педагогічній діяльності, професійні якості, знання, вміння, навички
Р. Султанова [17, с. 46]	інтегративне особистісне утворення, що включає професійну спрямованість, професійно важливі якості, знання і вміння
Е. Жукатинська [6, с. 81]	деякий механізм орієнтації на виконання професійних функцій, рефлексивна спрямованість педагога на майбутні педагогічні дії
В. Сластьонін [15]	наявність у суб'єкта образу певної дії і постійної спрямованості на її виконання, що включає установку на усвідомлення педагогічного завдання, моделі ймовірної поведінки, визначення спеціальних способів діяльності, оцінку своїх можливостей у їх співвідношенні з майбутніми труднощами і необхідністю досягнення певного результату

Доповнення до дисципліни «Інформаційні технології у роботі сучасного педагога»

Тема 1. Алгоритми та їх властивості. Основи програмування.

Алгоритм та їх властивості. Форми подання алгоритмів. Базові алгоритмічні конструкції, лінійні, розгалуження, цикли. Віртуальна реальність, її характеристика. Базові компоненти системи віртуальної реальності. Види взаємодії в системі віртуальна реальність. Перспективи розвитку віртуальної реальності. Віртуальні заклади освіти в Україні та за кордоном.

Тема 2. Засоби створення програм. Середовище Scratch.

Аналіз мов програмування. Переваги та недоліки середовища Scratch. Етапи розв'язування задач з використанням середовища Scratch. Задачі на рух та анімація об'єктів у середовищі Scratch. Мережеві технології, їх характеристика. Інформаційні комп'ютерні мережі, їх характеристика.

Глобальна інформаційна мережа Інтернет, її характеристика. Структура мережі Інтернет, її можливості. Освітня інформаційна мережа України, її характеристика.

Тема 3. Основи роботи з табличними процесорами.

Обчислення в електронних таблицях. Ведення електронного журналу, підведення підсумків. Візуалізація обчислень (графіки, діаграми).

Тема 4. Операційні системи. Текстові редактори.

Операційні системи. Системи обробки текстів та типи текстових редакторів. Робота з текстовими документами (підготовка конспектів).

Електронний документообіг. Технологія гіпертексту, її характеристика.

Переваги гіпертекстових структур над звичайним текстом. Розробка гіпертекстових структур. Основні напрямки розробки й застосування гіпермедіатехнології.

Тема 5. Медіапростір освітнього закладу.

Організаційно-дидактичні засади формування медіапростору освітнього закладу. Сутність, цілі та завдання медіапростору закладу освіти. Медіаосвітній простір освітнього закладу як чинники формування та розвитку особистості. Провідні форми, методи та технології медіавиховання в логопедичній практиці.

Тема 6. Дидактичний потенціал інноваційних медіаосвітніх та мультимедійних технологій.

Особливості організації мультимедійних занять у логопедичній практиці.

Навчальні цілі та завдання мультимедійного заняття. Алгоритм мультимедійного заняття. Характеристика етапів занять. Переваги та недоліки мультимедійного занять. Техніка зворотнього зв'язку на мультимедійному занятті. Використання електронних медіа в структурі мультимедійного заняття.

Тема 6. Використання форматів медіа в освітньому процесі.

Поняття про медіатекст та його види. Схема дослідження медіатекстів.

Використання комп'ютерних технологій у логопедичній практиці (інтерактивні комп'ютерні ігрові вправи, інтелектуально творчі завдання).

QR-коди та можливості їх використання в логопедичній практиці. Створення ментальних карт як інтерактивна форма роботи на уроці.

Тема 7. Застосування ігрових медіатехнологій в логопедичній практиці.

Сутність відеоігор, їх місце в індустрії розваг. Історія розвитку, регулювання розповсюдження відеоігор. Класифікація відеоігор (комп'ютерні ігри, медіаігри, ігри для приставок, мобільних телефонів).

Мультимедійність освітнього процесу. Геймерство як соціальна проблема та способи її розв'язання.

Тема 8. Технологічно-педагогічний інструментарій створення сайту, електронного портфоліо, медіакейсів педагогів та учнів.

Технологія та техніка створення медіасайту. Види електронних портфоліо педагога. Алгоритм роботи медіакейсами. Ефективні моделі проведення онлайн заходів: освітній вебінар, віртуальна екскурсія, телеконференція, відеолекції, навчальні та тренувальні системи.

Доповнення до дисципліни «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»

Тема 1. Цифрові технології в спеціальній освіті

Огляд програмного забезпечення для підтримки дітей з особливими освітніми потребами (наприклад, Speech-to-Text, Text-to-Speech, програми для навчання читання та письма). Використання адаптивного програмного забезпечення для індивідуального навчання.

Тема 2. Допоміжні технології для осіб з особливими потребами

Використання пристроїв для покращення комунікації (AAC, альтернативна і додаткова комунікація). Спеціалізоване обладнання (наприклад, брайлеві дисплеї, комунікатори).

Тема 3. Інклюзивні цифрові ресурси

Розробка інклюзивних навчальних матеріалів та цифрового контенту, доступного для різних категорій дітей з особливими освітніми потребами. Огляд принципів універсального дизайну для навчання (UDL).

Тема 4. Віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR) у спеціальній освіті

Використання VR/AR для реабілітації, розвитку соціальних навичок або когнітивного навчання. Огляд прикладів VR-середовищ, адаптованих для осіб з різними формами інвалідності.

Тема 5. Технології для діагностики та моніторингу

Використання ІТ для ранньої діагностики особливих освітніх потреб. Програмні засоби для моніторингу навчального прогресу та стану здоров'я.

Тема 6. Кібербезпека в контексті спеціальної освіти

Захист особистих даних учнів з особливими потребами. Етичні аспекти використання цифрових технологій у роботі з уразливими групами.

Тема. Інтернет-ресурси та дистанційне навчання

Використання онлайн-платформ для підтримки навчання дітей з особливими потребами. Інструменти для онлайн-уроків з урахуванням доступності (Zoom, Microsoft Teams із субтитрами, Google Classroom).

Тема 8. Гейміфікація в спеціальній освіті

Використання навчальних ігор для розвитку когнітивних і моторних навичок. Адаптація ігрових технологій для дітей з різними типами інвалідності.

Тема 9. Штучний інтелект у спеціальній освіті

Персоналізація навчання за допомогою штучного інтелекту. Використання чат-ботів і систем на базі AI для навчальної підтримки.

Тема 10. Роль соціальних мереж і цифрового середовища

Соціальні мережі як інструмент для соціалізації та навчання осіб з особливими потребами. Навчання цифрової грамотності для безпечного використання інтернету.

Доповнення до дисципліни «Логопедія»

Тема 1. Інноваційні цифрові інструменти для логопедичної діагностики

Використання програмного забезпечення для оцінки мовлення (наприклад, аналіз звукових сигналів, визначення чіткості вимови). Мобільні додатки для скринінгу мовленнєвих порушень.

Тема 2. Програми для розвитку мовлення

Адаптовані програми та мобільні додатки (наприклад, «Розумники», Speech Blubs, ArtikPix). Комп'ютерні програми для розвитку фонематичного слуху, артикуляції та лексико-граматичних навичок.

Тема 3. Технології біологічного зворотного зв'язку (biofeedback)

Використання biofeedback для корекції мовленнєвих порушень (наприклад, тренажери для відстеження артикуляції, дихання або голосу). Пристрої з візуальним або аудіальним зворотним зв'язком для тренування голосу й вимови.

Тема 4. Ігрові технології в логопедії

Використання логопедичних ігор у цифровому форматі для розвитку звукової культури мовлення. Створення персоналізованих мовленнєвих вправ через гейміфікацію.

Тема 5. Доповнена реальність (AR) та віртуальна реальність (VR)

Використання AR/VR для вивчення артикуляції звуків через візуалізацію роботи мовленнєвих органів. Логопедичні тренажери з елементами VR для розвитку комунікативних навичок у дітей з мовленнєвими порушеннями.

Тема 6. Роль штучного інтелекту в логопедичній практиці

Використання AI для автоматизованого аналізу мовлення, корекції вимови та підбору вправ. Логопедичні чат-боти для підтримки домашніх завдань і тренування мовлення.

Тема 7. Інструменти для роботи з дітьми з комплексними порушеннями

Спеціалізовані комунікативні пристрої (AAC, пристрої альтернативної комунікації). Додатки для невербального спілкування (наприклад, Pictello, Proloquo2Go).

Тема 8. Цифрові ресурси для логопедичного супроводу

Використання онлайн-платформ для створення і зберігання логопедичних карт. Навчальні відео та інтерактивні матеріали для корекційної роботи.

Тема 9. Онлайн-інструменти для дистанційної логопедичної роботи

Використання платформ для онлайн-логопедичних занять (Zoom, Google Meet із функціями демонстрації мовленнєвих матеріалів). Інтерактивні вправи для занять у дистанційному форматі.

Тема 10. Етичні аспекти використання технологій у логопедії

Захист персональних даних клієнтів під час роботи з онлайн-платформами. Відповідальне використання цифрових ресурсів і додатків.

Тема 11. Технології для роботи з дорослими клієнтами

Програмні засоби для відновлення мовлення після інсультів або травм. Додатки для тренування голосу (наприклад, для роботи з людьми після ларингектомії).

Доповнення до дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки»

Тема 1. Цифрові технології в інклюзивному навчанні

Використання цифрових платформ для адаптації навчального процесу до потреб учнів із різними формами інвалідності. Інтерактивні навчальні ресурси, створені за принципами універсального дизайну для навчання (UDL).

Тема 2. Онлайн-інструменти для підтримки інклюзивного навчання

Використання платформ для організації інклюзивного середовища (наприклад, Google Classroom, Microsoft Teams). Додатки для створення адаптованих завдань (Canva, Kahoot, Quizlet).

Тема 3. Допоміжні технології в інклюзії

Пристрої альтернативної та додаткової комунікації (ААС). Інструменти для сенсорної підтримки учнів (наприклад, програми для розвитку дрібної моторики).

Тема 4. Дистанційне навчання для дітей з особливими освітніми потребами

Особливості організації онлайн-уроків для дітей з ООП. Використання відеоконференцій із субтитрами, жестовою мовою або аудіоописом.

Тема 5. Технології для діагностики та оцінювання

Програмні засоби для оцінки академічних досягнень учнів з ООП. Інструменти для моніторингу прогресу в навчанні (наприклад, ClassDojo).

Тема 6. Гейміфікація як засіб залучення учнів із ООП

Логічні та навчальні ігри для розвитку когнітивних та соціальних навичок. Розробка ігрових сценаріїв для інтеграції учнів із різними потребами.

Тема 7. Штучний інтелект в інклюзивній освіті

Персоналізовані освітні програми на основі AI. Аналіз успішності учнів із використанням алгоритмів штучного інтелекту.

Тема 8. Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR) в інклюзії

VR/AR для розвитку соціальних та комунікативних навичок учнів із особливими потребами. Віртуальні симуляції для вивчення професійних і соціальних ситуацій.

Тема 9. Роль соціальних мереж в інклюзивній педагогіці

Соціальні мережі як платформа для соціалізації дітей із ООП. Безпечне використання цифрових технологій у навчальному середовищі.

Тема 10. Етика та кібербезпека в інклюзивній освіті

Захист даних учнів із ООП. Етичні аспекти використання технологій у роботі з вразливими групами.

Тема 11. Міжнародний досвід цифрової інклюзії

Аналіз успішних практик цифрової інклюзії за кордоном. Вивчення програм і платформ, які довели свою ефективність у різних країнах.

Тема 12. Співпраця з батьками через цифрові платформи

Інструменти для залучення батьків до освітнього процесу (спільні цифрові щоденники, месенджери). Проведення онлайн-консультацій і тренінгів для батьків.

Доповнення до дисципліни «Спеціальна педагогіка»

Тема 1. Сучасні інформаційні технології в спеціальній педагогіці

Огляд адаптивних освітніх платформ для дітей з ООП. Використання цифрових інструментів для підтримки інклюзії.

Тема 2. Технології для альтернативної та додаткової комунікації (AAC)

Використання пристроїв і програм для невербальної комунікації. Мобільні додатки для створення символів і карток (наприклад, Proloquo2Go).

Тема 3. Використання доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR)

Використання VR/AR для розвитку когнітивних навичок і соціальної адаптації. Створення віртуальних навчальних середовищ для спеціальних освітніх програм.

Тема 4. Гейміфікація в спеціальній педагогіці

Навчальні ігри для розвитку мовлення, моторики та когнітивних функцій. Адаптація ігор для дітей з різними формами порушень (моторні, зорові, когнітивні).

Тема 5. Біологічний зворотний зв'язок (biofeedback) у спеціальній педагогіці

Використання biofeedback-технологій для корекції поведінки та розвитку саморегуляції. Застосування тренажерів для мовленнєвих і когнітивних функцій.

Тема 6. Штучний інтелект у спеціальній педагогіці

Персоналізовані навчальні плани за допомогою AI. Використання чат-ботів для підтримки навчального процесу дітей із порушеннями комунікації.

Тема 7. Інклюзивний дизайн цифрових навчальних матеріалів

Принципи універсального дизайну в створенні навчальних ресурсів. Розробка мультимедійних матеріалів для дітей з різними потребами.

Тема 8. Дистанційне навчання у спеціальній педагогіці

Використання платформ для дистанційного навчання (Zoom, Google Meet) з адаптацією до ООП. Інтерактивні вправи та заняття в онлайн-форматі.

Тема 9. Сенсорна інтеграція за допомогою технологій

Використання інтерактивних столів і сенсорних кімнат. Цифрові програми для розвитку сенсорних навичок.

Тема 10. Соціальні мережі та онлайн-сервіси для соціалізації

Використання соціальних мереж для інтеграції дітей із порушеннями розвитку. Навчання цифрової грамотності для безпечного використання інтернету.

Тема 11. Інструменти для підтримки педагогів та батьків

Цифрові платформи для співпраці педагогів і батьків. Організація онлайн-консультацій та спільних навчальних програм.

Тема 12. Етичні аспекти використання технологій

Питання конфіденційності даних дітей із ООП. Відповідальне використання технологій у роботі з дітьми з особливими потребами.

Тема 13. Міжнародний досвід застосування цифрових технологій

Кращі практики спеціальної освіти за кордоном. Огляд інноваційних рішень, що застосовуються в інших країнах.

Доповнення до дисципліни «Спеціальна методика навчання мови та мовлення»

Тема 1. Цифрові інструменти для розвитку мовлення

Використання мобільних додатків для тренування артикуляції, граматики та словникового запасу (наприклад, Speech Blubs, ArtikPix, LinguaLeo). Програми для автоматичного аналізу мовлення.

Тема 2. Інноваційні підходи до логопедичної роботи

Використання інтерактивних дошок і програм для мовленнєвих занять. Аудіо- та відеоматеріали для розвитку фонематичного слуху.

Тема 3. Використання технологій доповненої та віртуальної реальності (AR/VR)

Віртуальні тренажери для вивчення артикуляції. Доповнена реальність для візуалізації роботи мовленнєвого апарату.

Тема 4. Гейміфікація в навчанні мови

Створення мовленнєвих ігор для формування навичок правильного мовлення. Інтерактивні сценарії та квести, адаптовані до потреб учнів із мовленнєвими порушеннями.

Тема 5. Використання технологій біологічного зворотного зв'язку (biofeedback)

Апаратні засоби для контролю голосу, дихання та артикуляції. Інструменти для самокорекції мовлення через зоровий та слуховий зворотний зв'язок.

Тема 6. Мультимедійні ресурси для навчання мови

Використання відео, аудіо та інтерактивних матеріалів для формування мовленнєвих навичок. Цифрові книги та електронні підручники із спеціальними функціями (звуковий супровід, візуалізація).

Тема 7. Інструменти альтернативної та додаткової комунікації (AAC)

Використання піктограм, карток і додатків для невербальної комунікації. Адаптовані пристрої для комунікації в учнів із тяжкими мовленнєвими порушеннями.

Тема 8. Онлайн-інструменти для дистанційного навчання мовлення

Використання платформ (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet) для проведення мовленнєвих занять. Додатки для онлайн-логопедичних вправ.

Тема 9. Методика навчання мови через соціальні мережі та блоги

Використання відео на YouTube, подкастів і соціальних мереж для розвитку мовленнєвих навичок. Навчання учнів створенню текстового контенту, відповідного їхнім можливостям.

Тема 10. Використання штучного інтелекту в мовленнєвій роботі

Програми з AI для автоматичної перевірки вимови та створення індивідуальних мовленнєвих вправ. Чат-боти для тренування мовлення в режимі діалогу.

Тема 11. Міжнародний досвід у навчанні мови дітей з особливими потребами

Аналіз інноваційних практик у роботі з мовленнєвими порушеннями в інших країнах. Огляд інструментів і методів, що довели свою ефективність за кордоном.

Тема 12. Моніторинг та оцінювання прогресу мовленнєвого розвитку

Використання цифрових платформ для фіксації досягнень учнів (ClassDojo, Google Forms). Програмні засоби для аналізу прогресу в мовленнєвій діяльності.

Тема 13. Етика та конфіденційність у роботі з технологіями

Захист персональних даних учнів під час роботи з онлайн-додатками. Етичні аспекти використання цифрових інструментів у роботі з дітьми.

Доповнення до дисципліни «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП»

Тема 1. Цифрові технології у взаємодії з батьками

Онлайн-комунікація: Використання платформ для відеоконференцій (Zoom, Google Meet) для індивідуальних консультацій. Мобільні додатки для спілкування: ClassDojo, Seesaw, які дозволяють надавати зворотний зв'язок і звіти про успіхи дитини.

Тема 2. Методика залучення батьків до навчального процесу

Вебінари та онлайн-курси для батьків: Створення ресурсів для підвищення обізнаності про освітні стратегії для дітей з ООП. Інтерактивні заходи: Віртуальні майстер-класи або тренінги для батьків із залученням спеціалістів.

Тема 3. Адаптація домашнього середовища

Цифрові інструменти для створення комфортного середовища: Використання додатків для організації навчального простору вдома. Рекомендації з використання сенсорного обладнання: Наприклад, інтерактивні сенсорні панелі чи прості DIY-рішення.

Тема 4. Інструменти для діагностики потреб родини

Використання анкет і опитувань (Google Forms, SurveyMonkey) для аналізу запитів батьків. Програмне забезпечення для обробки результатів: Таблиці Excel, SPSS.

Тема 5. Психологічна підтримка батьків

Навчання технік саморегуляції та подолання стресу через цифрові платформи. Використання додатків для ментального здоров'я (наприклад, Calm, Headspace).

Тема 6. Організація груп підтримки для батьків

Онлайн-групи підтримки: Створення закритих чатів або спільнот у соціальних мережах (Facebook, Telegram). Модерація обговорень: Використання Zoom чи Google Meet для регулярних групових зустрічей.

Тема 7. Роль соціальних мереж у співпраці з батьками

Використання соціальних платформ для поширення інформації про навчання та розвиток дітей із ООП. Розробка контенту для соціальних мереж, який підтримує батьків (інфографіки, відео).

Тема 8. Гейміфікація взаємодії з батьками

Використання платформ для створення інтерактивних тестів чи вправ (наприклад, Kahoot, Quizizz). Спільні ігрові заходи: Організація сімейних конкурсів або онлайн-квестів.

Тема 9. Використання альтернативних комунікативних методів

Знайомство батьків із ААС-пристроями (альтернативна та додаткова комунікація) і програмами для їхнього використання. Підготовка відеоінструкцій щодо застосування таких технологій удома.

Тема 10. Освітні програми для розвитку компетенцій батьків

Створення онлайн-курсів для батьків з тем інклюзивної педагогіки. Використання мультимедійних посібників і інтерактивних презентацій.

Тема 11. Міжнародний досвід у роботі з батьками дітей з ООП

Аналіз успішних кейсів взаємодії з батьками за кордоном. Використання адаптованих інструментів, які довели свою ефективність у інших країнах.

Тема 12. Етика та конфіденційність

Навчання батьків етичному використанню цифрових інструментів. Забезпечення конфіденційності під час роботи з персональними даними дитини.

Тема 13. Моніторинг ефективності співпраці

Використання спеціальних платформ для оцінки прогресу у взаємодії з батьками (ClassDojo, Edmodo). Аналітика ефективності комунікації через опитування та аналіз зворотного зв'язку.

Тема 14. Спільне планування навчання та розвитку

Використання спільних календарів для координації навчальних та реабілітаційних заходів. Інструменти для збереження та доступу до індивідуальних планів розвитку (наприклад, OneDrive, Google Drive).

**Доповнення до тематики курсових робіт кафедри педагогіки і
психології дошкільної та спеціальної освіти**

Курсова робота зі спеціальної педагогіки та логопедії

1. Роль цифрових платформ у розвитку мовленнєвих навичок у дітей з особливими освітніми потребами.
2. Мобільні додатки як засіб корекції звуковимови в логопедичній практиці.
3. Ефективність використання програмного забезпечення для корекції дисграфії та дислексії.
4. Використання технологій доповненої реальності (AR) для навчання дітей із мовленнєвими порушеннями.
5. Віртуальна реальність у корекції комунікативних навичок дітей із мовленнєвими порушеннями
6. Гейміфікація як інструмент підвищення мотивації в логопедичній роботі.
7. Використання програм ААС для розвитку комунікативних навичок у дітей із тяжкими мовленнєвими порушеннями.
8. Розробка та впровадження електронних ресурсів для невербальної комунікації.
9. Особливості організації дистанційної логопедичної роботи через цифрові платформи.
10. Ефективність використання відеоконференцій у корекції мовленнєвих порушень.
11. Проблеми та перспективи використання онлайн-інструментів у логопедичній практиці.
12. Можливості програмного забезпечення для діагностики мовленнєвих порушень у дітей.
13. Аналіз цифрових інструментів для моніторингу прогресу в логопедичній роботі.
14. Використання цифрових платформ для навчання батьків дітей із мовленнєвими порушеннями.
15. Онлайн-ресурси як засіб взаємодії логопеда з родинами дітей із мовленнєвими порушеннями.
16. Перспективи використання штучного інтелекту для автоматизованого аналізу мовлення.
17. Роль AI у розробці індивідуальних планів корекції мовлення.
18. Створення та використання мультимедійних матеріалів для розвитку фонематичного слуху.
19. Використання інтерактивних вправ для корекції мовленнєвих порушень у дітей молодшого шкільного віку.

20. Проблеми конфіденційності при використанні онлайн-інструментів у логопедичній роботі.
21. Етичні аспекти роботи логопеда з персональними даними дітей через цифрові платформи.
22. Аналіз міжнародних практик застосування цифрових ресурсів у логопедичній діяльності.
23. Порівняльний аналіз цифрових технологій у логопедії в різних країнах.

Курсова робота з логопедії та спеціальних методик

1. Мобільні додатки для корекції фонематичного слуху у дітей дошкільного віку.
2. Ефективність використання інтерактивних платформ у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення.
3. Використання цифрових технологій для автоматизації звуків у дітей із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення (ФФНМ).
4. Роль ігор із доповненою реальністю (AR) у корекції мовленнєвих порушень.
5. Використання віртуальної реальності (VR) для навчання дітей із тяжкими порушеннями мовлення.
6. Гейміфікація в роботі логопеда: ефективність застосування інтерактивних ігор.
7. Використання альтернативної та додаткової комунікації (AAC) у дітей із порушеннями мовлення.
8. Методика розвитку комунікативних навичок у дітей із розладами аутистичного спектра (РАС) із застосуванням інформаційних технологій.
9. Використання спеціальних методик для розвитку мовлення у дітей із ДЦП.
10. Методи формування мовленнєвих навичок у дітей із сенсорними порушеннями за допомогою цифрових ресурсів.
11. Розробка мультимедійних вправ для корекції дислексії в учнів початкової школи.
12. Вплив інтерактивних електронних книг на розвиток мовлення у дітей із мовленнєвими порушеннями.
13. Організація дистанційної логопедичної роботи з дітьми молодшого шкільного віку.
14. Проблеми та перспективи використання онлайн-інструментів для корекції мовлення.
15. Використання інтерактивних платформ для корекції дисграфії та дислексії.
16. Розробка методики роботи з дітьми, які мають порушення письма, на основі цифрових технологій.
17. Ефективність використання програмного забезпечення для діагностики мовленнєвих порушень.

18. Роль технологій у визначенні рівня мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.
19. Роль комп'ютерних ігор у корекції мовленнєвих порушень.
20. Розвиток словникового запасу у дітей із ФФНМ за допомогою інтерактивних ігор.
21. Проблеми конфіденційності в онлайн-роботі логопеда.
22. Етичні принципи у використанні цифрових технологій у роботі з дітьми з ООП.
23. Аналіз інноваційних методик логопедичної роботи з використанням цифрових технологій за кордоном.
24. Застосування методик мультимодальної комунікації в міжнародній практиці логопедії.

Перелік тем до вибіркового компонент: “Інформаційні технології у професійній діяльності вчителя-логопеда”

Модуль 1. Теоретичні аспекти інформаційно-комунікаційної підтримки інклюзивної освіти.

Тема 1. Сучасне інформаційне суспільство глобальної масової мережевої комунікації, його вплив на освіту.

Зміст понять «інформаційне суспільство», «інформатизація освіти», «засоби ІТ», «інформаційна взаємодія засобами ІТ». Форми та методи інформаційної діяльності та інформаційної взаємодії в освітньому середовищі. Дидактичні можливості інформаційних і комунікаційних технологій та педагогічна доцільність використання засобів ІКТ. Причини можливих негативних наслідків використання засобів ІТ.

Тема 2. Особливості навчання учнів з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації.

Діти з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації в інклюзивному освітньому середовищі. Психофізичні особливості розвитку дітей з ускладненнями: мислення (логіко-математичне), сприймання – форма, розмір, сюжетна картинка, часові уявлення, просторова орієнтація, увага, пам'ять, мовлення. Вироблення особистісних якостей дитини з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації: емоційний розвиток, мотивація. Підготовка дитини з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації до інклюзивного навчання засобами ІТ.

Тема 3. Інформаційно-освітнє інклюзивне середовище закладу освіти.

Визначення інформаційно-освітнього середовища закладу, його склад в контексті програмно-апаратного та інформаційного забезпечення. Структура інформаційно-освітнього інклюзивного середовища закладу як система компонентів, які реалізують можливість інформаційно-навчальної взаємодії між учнем, учителем та інформаційним освітнім ресурсом за допомогою інтерактивних засобів ІКТ.

Модуль 2. Особливості використання інформаційних технологій в практичній діяльності логопеда.

Тема 4. Навчально-методичні аспекти використання інформаційних технологій в освіті дітей з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації.

Комп'ютерні технології в теорії і практиці спеціального та інклюзивного навчання. Форми і методи використанням ІКТу роботі з дітьми з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації. Підготовка дітей з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації до роботи з програмним забезпеченням ПК (основи комп'ютерної грамотності).

Тема 5. Теоретичні та прикладні аспекти реалізації інформаційної безпеки особистості дитини з порушеннями в розвитку в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Зміст поняття «інформаційна безпека особистості» в освітній діяльності. Організаційно-методичні заходи щодо забезпечення захисту здоров'я особистості з особливими потребами від негативного впливу ІКТ.

Тема 6. Організація мережевих професійних співтовариств працівників освіти для реалізації завдань ІО у професійній діяльності.

Педагогічна доцільність використання соціальних мереж в інклюзивному освітньому середовищі (соціальна мережа як об'єкт вивчення, соціальні мережі для реалізації освітніх програм, для інформаційної взаємодії фахівців в соціальних мережах). Формування різних форм інформаційної взаємодії між педагогами, учнями та їх батьками, здобувачами, викладачами в межах створеного освітнього співтовариства в соціальній мережі. Організації навчальної діяльності в соціальних мережах та їх використання в навчальному процесі ЗВО .

Практичні заняття з названої дисципліни з урахуванням особливостей методу змішаного навчання передбачають інтерактивні форми і види роботи здобувачів, а саме:

- використання пакета програм «MS Office» для планування, аналізу і контролю освітньої діяльності інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (анкетування, тестування, зберігання відомостей про учнів, ведення бази даних з предметів);
- створення контрольних матеріалів на основі таблиць «MS Excel»;
- організацію інформаційної діяльності щодо пошуку, збору, обробки, зберігання та передачі навчальної інформації в електронному вигляді, для взаємодії учасників команди супроводу;
- застосування інформаційних ресурсів (Інтернет-ресурсів) в діяльності вчителя початкової школи;
- подання в електронному вигляді встановлених форм планування, організації та контролю освітньої діяльності за визначеним зразком;
- створення методичних рекомендацій з планування та організації освітньої діяльності в інклюзивному освітньому середовищі з використанням можливостей ІТ;
- застосування електронної пошти, сайту школи, пакета програм «MS Office» для інформаційної взаємодії з учасниками інклюзивного освітнього процесу;
- добір форм організації освітньої діяльності, інформаційної взаємодії з учасниками інклюзивного освітнього процесу через мережу Інтернет;
- розробка та створення web-сторінок, web-сайту, персонального тематичного сайту вчителя для освітньої діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища;
- формування різних форм інформаційної взаємодії між учасниками КС, учнями та їх батьками, адміністрацією школи в межах соціальної мережі;
- застосування інформаційних ресурсів Інтернету для розробки і проведення уроків в інклюзивному класі;
- налагодження інформаційної взаємодії з учасниками освітнього процесу в межах Інтернет-мережі задля оптимізації освітньої діяльності;

- використання різноманітних навчально-методичних матеріалів, розміщених на сайті школи;
- адаптація та вдосконалення інформаційно-методичних матеріалів, поданих в електронній формі з мережі Інтернет;
- використання інформаційних технологій в освіті дітей з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації (навчання математики);
- використання ІТ задля (зберігання) накопичення результатів спостереження за діяльністю учнів з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації в процесі навчання;
- комп'ютерні ігри під час навчання математики дітей з ускладненнями процесів розвитку та соціалізації;
- створення інклюзивного освітнього інформаційного простору в сучасній школі;
- виявлення причин можливих негативних наслідків використання засобів ІКТ на здоров'я молодшого школяра з порушеннями розвитку;
- застосування організаційно-методичних заходів для забезпечення захисту здоров'я учня з ІП від можливого негативного впливу ІКТ;
- розробка та застосування організаційно-методичних заходів для гарантії інформаційного захисту особистості учня в умовах використання засобів ІКТ;
- використання інформаційних освітніх ресурсів Інтернет, які відповідають вимогам інформаційної безпеки особистості учня;
- використання засобів ІКТ в умовах реалізації організаційно- методичних заходів для забезпечення захисту здоров'я учня;
- пошук і добір навчально-методичних матеріалів у соціальних мережах для вдосконалення інклюзивного навчального процесу;
- налагодження навчального процесу з використанням соціальних мереж;
- використання різноманітних форм інформаційної взаємодії між учителями, учнями та їх батьками, адміністрацій школи в межах соціальної мережі;

- добір і розміщення навчально-методичних матеріалів та спеціальних освітніх програм в соціальних мережах;
- діяльність учителя в соціальних мережах для вдосконалення інклюзивного навчального процесу.

Мета освітнього компоненту за вибором: формувати у майбутніх учителів професійні компетентності в галузі використання ІТ в інклюзивному навчанні молодших школярів з ускладненням процесів розвитку та соціалізації та в умовах інклюзивного освітнього середовища початкової школи, які спрямовано на вироблення компетентності фахівця із застосування ІТ в професійній діяльності.

Завдання дисципліни:

- 1) розкрити взаємозв'язки дидактичних, психолого-педагогічних і методичних основ застосування ІТ для вирішення завдань навчання та розвитку дітей з ускладненням процесів розвитку та соціалізації;
- 2) сформувати компетентності в галузі використання можливостей сучасних засобів ІТ в інклюзивній освіті;
- 3) формувати вміння використовувати та застосовувати ЕОР у професійній діяльності фахівця, який працює в системі освіти;
- 4) ознайомити з сучасними прийомами і методами використання засобів ІТ під час проведення занять, що реалізуються в навчальній і позанавчальній діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища ПШ.

Результатами вивчення навчальної дисципліни стають уміння:

Планувати освітній процес в інклюзивному середовищі ПШ з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності, послуговуючись ЕОР;

Проектувати педагогічні заходи offline та online із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань розвитку молодших школярів з ускладненням процесів розвитку і соціалізації в умовах інклюзивного навчання;

Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Збирати та аналізувати результати індивідуального розвитку учня з ООП, використовуючи можливості ІТ.

Інформатичні: здатність орієнтуватися в інформаційному освітньому просторі, оперувати інформаційними даними, використовуючи ІКТ відповідно до потреб ринку праці та в професійній діяльності.

Інноваційні: здатність упроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в інклюзивному освітньому середовищі ПШ.

Модульну структуру змісту підготовки майбутніх здобувачів першого (бакалаврського) рівня ВПО спрямовано на реалізацію формування компетентності з використання ІТ у педагогічній діяльності в умовах інклюзивного навчання молодших школярів з порушенням розвитку та соціалізації, що сприяє створенню індивідуальної траєкторії навчання та відповідає профілю освітньої програми.